

SKLEP ZVEZNE INDUSTRIJSKE ZBORNICE

Kako naj bi analitično ocenjevali in popisovali delovna mesta v tovarnah

Beograd, 9. jan. — Odbor za finančna vprašanja Zveze industrijske zbornice je sklenil upostaviti pri Zbornici pododbor, ki bo povezoval delo industrijskih združenj za analitično oceno in popis delovnih mest v tovarnah.

Sklenil je tudi upostaviti pri združenjih komisije, v katerih bodo strokovnjaki iz posameznih tovarn. Komisije se bodo ukvarjele izključno s posli v zvezi z ureditvijo delovnih mest. Člani komisij bodo pravzaprav inštruktorji, ki bodo razen pomoči pri organiziranju ocene in popisa delovnih mest dajali tudi napotke za organizacijo podjetij in za ukinitve odvečnih delovnih mest ter predlagali ukrepe za povečanje delovne storilnosti.

Pri vseh strokovnih združenjih naj bi sestavili enotno nomenklaturu delovnih mest v podjetjih določene industrijske panoge, vskladili njihove nazive ter pripravili katalog ocene in popisa delovnih mest. Katalog bi bil sestavljen na podlagi podatkov analiz, ki jih bodo opravili v določenih podjetjih.

V analitični oceni delovnih mest, ki bo organizirana letos,

Ne gre niti za milijone niti za milijarde

Kako zelo sodi h gradnji stanovanj tudi istočasna gradnja komunalnih naprav, povedo primeri, ko so zaradi pomanjkanja cest, vodovodov itd. zastale tako nujno potrebne gradnje stanovanj. Vendar ne mislimo govoriti o komunalnih napravah v tem smislu, temveč o komunalnih napravah, ki jih pri skrbi za izboljšanje življenjske ravni ne bi smeli odšteti. To so komunalne naprave za potrebe naših gospodinjstev. Lani, ko je postalo uvoženo blago za široko potrošnjo bolj blago, se je pokazala že kar pretirana težnja, da bi čimveč raznih naprav nabavilo vsako posamezno gospodinjstvo in to od hladilnikov do pralnih in drugih gospodinjstev. Nočemo s tem reči, da je slabo, če je gospodinjstvo mehanizirano, še zdaleč ne. Pač je posledica mehanizacije, da kupujejo gospodinjstva slabe naprave, ki ne dajo zaželenega učinka ali vsaj takega ne, kot bi ga lahko dal dober stroj, ki bi lahko služil širši skupnosti ljudi. Posamezna gospodinjstva težko zmorejo tudi plačilo.

Kaj pa bi n. pr. pomenila za hišni svet ali stanovanjsko skupnost nabava pralnega stroja, ki bi z njim ustregli širokemu krogu ljudi. Niti za milijone niti za milijarde ne gre, gre le za organizacijo, za pobudo in nekaj deset tisoč dinarjev, ki bi se kmalu amortizirali s prispevki koristnikov.

Priznati moramo, da so prav naši nazori pogosto vzrok, da slabše živimo. Naziranje, da je samo tisto, kar se doma naredi in skuha, najboljše, že močno diši po primitivnosti. Pozabljamo pa pri tem, da je zaradi tega naša zaposlena žena preobremenjena. Kajti, dokler ima žena polni delovni čas, je težko zahtevati in tudi tehnično je nemogoče, da bi po opravljeni službi tudi v redu in pravočasno pripravila kosilo. En obrok hrane bi nujno morali organizirati izven doma. Za sedaj je cena Zakaž je n. pr. v tovarni »Satur-nus« v Ljubljani topel obrok hrane, ki ga dobe delavci v tovarniški menzi, zelo poceni, na Jesenicah pa zelo drag?

Na drugi strani si moramo biti na jasnem, da so tudi delavci pogosto preveč zaverovani v kuhinje doma, ker računajo, da bodo prišli ceneje skozi. Pa ni ceneje. Draže je, kajti skupnost mora kriti stroške zdraviljenja za vedno bolj naraščajoče število bolnih prebivali. Zaljubljenosti v izključno domačo hrano se imamo tudi zahvaliti, da se šolske kuhinje ne uveljavljajo povsod tako, kot bi bilo za zdravje šolske mladine potrebno.

Nujno je, da probleme, ki neposredno vplivajo na izboljšanje življenjske ravni, ki si je ne moremo zamisljati brez razmaha družbene prehrane, obravnava-mo in urejamo s širšega gledišča. Tako bo prihranjenih precej napovor, čeprav moramo priznati, da še dolgo ne bo v naši moči vsega urediti.

M. R.

S POSVETOVANJA O POSPEŠEVANJU K METIJSTVA

O POSLOVNIH ZVEZAH IN KMETIJSKI MEHANIZACIJI

Kmetijski znanstveni raziskovalni kader naj bi osredotočili

Beograd, 9. jan. (Tanjug). Posvetovanje o pospeševanju kmetijstva, ki ga je organizirala Zveza kmetijskih in gozdarstvenih zbornic Jugoslavije, se je nadaljevala danes v navzočnosti članov Zveznega izvršnega sveta Milentija Popovića in Slavka Komarja ter sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo Zveznega izvršnega sveta Dragoslava Mutapovića. Na dnevnem redu je bilo vprašanje organizacije in vloge znanstvenih raziskovalnih ustanov za pospeševanje kmetijstva. O delu teh ustanov so govorili tudi v začetku posvetovanja, ko so ugotovili, da se še niso utegnile povezati s proizvajalci in prenesti svojih raziskovalnih sadov v kmetijsko prakso.

Strokovnjaki menijo, da imamo pri nas preveč zavodov in inštitutov na fakultetah in zunaj njih in da delo v njih ni vskladeno. Nekatere so dosegle lepe

uspehe, imamo pa tudi takšne, ki raziskujejo tisto, kar je doma in po svetu že davno znano. Zato je večina v razpravi sprejela predlog referenta dr. Borojevića, naj bi združili več istorodnih zavodov in inštitutov, da bi sredstva ter znanstveni raziskovalni kader osredotočili in da bi imeli od njih več koristi.

Pred razpravo o raziskovalnih zavodih in ustanovah so govorili o nalogah poslovnih zvez. V tej zvezi so poudarili, da morajo biti poslovne zveze organizirane tako, da čimbolj pospešujejo razvijanje zadrage kot gospodarske organizacije, hkrati pa delujejo kot gospodarske organizacije, ki bodo s svojimi poslovnimi skupnostmi za predelavo in razne storitve poskrbele, da bodo tudi individualni kmetje v sodelovanju z zadrugami ob okrepitvi socialističnih odnosov prešli na sodobno proizvodnjo.

Socialistična kmetijska gospodarstva, delovne zadruge in zadrugne ekonomije že kažejo prednosti v odnosu na individualnega kmetičkega proizvajalca v Jugoslaviji. Imamo jih nekaj nad 2600 z blizu milijon hektarov zemlje. Da pa bi socialistična gospodarstva v celoti prešla na sodobni način proizvodnje, predlagajo vrsto ukrepov, ki naj bi pripomogli k boljši organizaciji in nagrajevanju dela ter vključitvi tehnik v široko uporabo kemijskih sredstev. Če bi uresničili vse to, bi socialistična gospodarstva v 7 do 8 letih lahko povečala pridelke pšenice za kakih 300.000 ton, koruze približno za pol milijona ton, živine za

kakih 100.000 ton, mleka pa za dobrih 600.000 ton.

Vzpostavilo se razpravo o socialističnih gospodarstvih so govorili na posvetovanju tudi o kmetijski mehanizaciji, s katero je treba predvsem opremiti socialistična gospodarstva. Domača industrija naj bi izdelala kakih 15.000 ton raznih kmetijskih strojev in naprav v približni vrednosti 7 milijard. Zato lahko pričakujemo, da bodo investicije v tehnično opremo kmetijstva v prihodnjem obdobju še znatno večje. Proizvodnja kmetijskih strojev še ne ustreza, čeprav je od leta do leta večja in boljša. Traktorje »Zadragar« izdeluje naša industrija od leta 1951. Na leto izdela tudi kakih 120 traktorstih sejalcev. Ne izdeluje pa še kultivatorjev, kosilnic, strojev za zbiranje semena itd.

V tem delu razprave so med drugim poudarili, da samo z investiranjem v tehnično opremo kmetijstva ni moč doseči zaželenih uspehov. Razen kmetijskih strojev je treba zagotoviti tudi njihovo popravilo in vzdrževanje. Po splošnem mnenju udeležencev posvetovanja je treba vprašanje mehanizacije kmetijstva v prihodnje obravnavati samo prek enotne in dobro organizirane službe.

Posvetovanje bo končano danes po referatu in razpravi o šolanju strokovnjakov za potrebe kmetijstva.

Izvoz vina iz Slovenije

Največje slovensko podjetje za izvoz vina »Slovenija-Vino« je izvozilo lani nad 900 vagonov vina v vrednosti 379 milijonov dinarjev, medtem ko je izvozilo 1955. leta 572 vagonov. Med drugim so dobavili vino tudi v SZ, na Japonsko, v Avstralijo, Novo Zelandijo in Kanado ter tako razširili izvoz na 31 dežel. Konec leta so se cene vina za izvoz povečale zaradi slabe trgovine v nekaterih evropskih deželah, ki jim »Slovenija-Vino« dobavlja svoja vina. Povprečno se je zvišala cena vina v primerjavi s predlanskim za 3%. Podjetje »Slovenija-Vino« je za letošnje sklenilo pogodbe za izvoz 450 vagonov vina. Drugo največje izvozno podjetje »Vino-Koper« pa je lani izvozilo okrog 300 vagonov vina.

Posvetovanje o delovni storilnosti

Na sestanku predsedstva glavnega odbora Ljudske tehnike Makedonije, ki mu je predsedoval tudi predsednik jugoslovanske Centralne odbora Franc Leskošek, so govorili o nalogah organizacije Ljudske tehnike, ki mora predvsem pripomoči k delovni storilnosti v gospodarstvu. Sklenili so, da bodo v vseh podjetjih in gospodarskih organizacijah v republikah ustanovili društva Ljudske tehnike, ki bodo skrbela za tehnično izobrazbo delavcev. Organizacije Ljudske tehnike bodo osnovalne posebne seminarje, na katerih se bodo delavci seznanjali s tehnološkimi procesi in drugimi vprašanji proizvodnje. Organizacija bo skušala doseči, da bi v vseh solah v mestih uvedli splošni tehnični pouk, po vaseh pa agrotehnični in zootehnični pouk. O vprašanih delovne storilnosti v gospodarskih organizacijah so razpravljali te dni tudi na konferenci v Republiškem izvršnem svetu.

DEJAVNOST ZVEZNE ZUNANJETROVINSKE ZBORNICE

Ukrepi za pospeševanje trgovinske menjave z drugimi deželami v letošnjem letu

Beograd, 9. januarja. (Tanjug). V Zvezni zunanjetrovinski zbornici pripravljajo vrsto ukrepov za pospeševanje trgovinske menjave z drugimi deželami v letošnjem letu. Eden izmed važnih ukrepov, ki ga bo Zbornica storila v tej smeri, je tudi vzpostavitev boljše organizacije uvoza. Zato bo Zbornica upostavila poseben oddelek strokovnjakov, ki bodo spremljali gibanje uvoza in ga vskladili s potrebami na domačem trgu.

Organizirati namerava tudi posebne sestanke uvoznikov najvažnejšega blaga ter posebno urade, ki bi proučevali potrebe naše industrije. Zbornica bo proučila tudi način uvoza potrošnega blaga za osebno potrošnjo. Temu vprašanju doslej nismo posvetili dolžne pozornosti. Pomemben ukrep, da bi letos povečali izvoz, je tudi organiziranje omrežja trgovcev v deželah, kjer bi lahko prodali naše industrijske izdelke. Zbornica pripravlja upostavitev svojih novih predstavništev, kakor tudi predstavništev posameznih industrijskih panog in organizirati namerava konsignacijska skladišča s posebnim omrežjem predstavništev. V skladu s napori, da bi povečali izvoz industrijskih izdelkov, si bo Zbornica prizadevala, da bi čimbolj organizirala sodelovanje naših podjetij na tujih velesejnih, v deželah, kjer ne prijetaj velesejmov, pa bo organizirala posebne razstave. V kratkem izide dvanajst monografij posameznih naših industrijskih panog, kar bo omogočilo, da

bodo dobili tuji kupci nazornejšo sliko o možnostih naše industrije.

V Zvezni zunanjetrovinski zbornici menijo, da so dosegle lani organizirane mešane trgovinske zbornice lepe uspehe in da so pripomogle k povečanju menjava. Letos bo skušala Zbornica ustanoviti podobne zbornice tudi v drugih deželah, s katerimi ima Jugoslavija razvito menjavo. Zbornica bo organizirala tudi trgovinske misije naših izvoznikov in proizvajalcev za dežele Bliznjega, Srednjega in Daljnega vzhoda, Južne Amerike in v ZDA. Poskrbela bo, da se bo bolj razvila služba konjunkturalnih opazovalcev, ki je že lani uspešno delovala.

Med važnimi letošnjimi nalogami Zbornice je tudi nadzorstvo nad kakovostjo blaga, ki ga izvažamo in uvažujemo, ter organiziranje izvoza tistih potrebščin, ki na domačem trgu ne gredo v denar, pač pa jih lahko dobro prodamo v tujini.

IZ ZVEZE DRUŠTEV ARHITEKTOV JUGOSLAVIJE

Z uporabo tipiziranega gradiva in z določenim postopkom graditve bi dobili kar najcenejše stanovanjske hiše

Beograd, 9. jan. (Tanjug). — Zveza društev arhitektov Jugoslavije se zavzema za uveljavljanje predpisov, s katerimi bi uredili vprašanja več kategorij tipov stanovanjskih hiš. S tem bi omogočili investitorjem, da bi v določenih pogojih dobili z uporabo tipiziranega gradiva in z določenim postopkom graditve kar najcenejše stanovanjske hiše.

V Sloveniji že imamo določene predpise, s katerimi je urejeno vprašanje projektov, gradiva in drugih pogojev v zidanih stanovanjskih hiš. Podobne predpise imajo tudi v JLA, pripravljata pa jih ljudska odbora Beograda in Sarajeva. Zveza društev arhitektov želi s svojim predlogom o kategorizaciji tipov stanovanjskih hiš združiti že uveljavljene različne predpise in normative za graditve stanovanj.

Kar se tiče pripravljanih načrtov Zveza arhitektov meni, da v projektiranju ne more biti govora o sezoni. Ali bo projekt pravočasno odobren, je odvisno samo od pogodbe med projektantom in investitorjem. Spremembo projektov med graditvijo ne bi smeli dopuščati, ker to podraži izgradnjo. To bi lahko odobrili samo v primeru, kadar gre za zamenjavo gradbenih potrebščin. Morebitno spremembo funkcije določenega prostora ali njegovo rekonstrukcijo, preden je dograjeno, naj bi dovoljevale izključno revizijske komisije okrajev in republik, kar se doslej ni povsod dogajalo.

Kar se tiče kadra, ki se ukvarja s projektiranjem, je v vsej državi čutili pomanjkanje tehnikov. V manjših mestih se skoraj v vseh republikah, zlasti v Makedoniji, ukvarjajo z idejnimi osnutki stanovanjskih hiš nestrokovnjaki. Ker so arhitekti zbrani v republiških mestih, Zveza arhitektov meni, da bi morali pristojni državni organi z ustreznimi spodbujevalnimi ukrepi urediti status tehnikov v projektantskih organizacijah.

DNEVNA KRONIKA

II. kongres Slovenskega kemijskega društva nadaljuje delo

Drugi kongres Slovenskega kemijskega društva je včeraj nadaljeval svoje delo po sekcijah. Udeleženci kongresa so poslušali poročila naših kemikov s področja biologije in farmacevtske kemije, anorganske kemije in tehnologije ter s področja kemije in tehnologije mineralnih goriv. Danes bo kongres po poročilih o uspehih raziskavah in doganjah na področju fizikalne kemije, organske kemije in organske tehnologije ter z razpravo o našem kemijskem gospodarstvu zaključil svoje delo.

Predpisi Zveznega izvršnega sveta

Zvezni izvršni svet je sklenil, da veljajo določbe odloka o stopnjah davka na dohodek za leto 1956 tudi za leto 1957. Izvršni svet je prav tako sklenil, da lahko zavodi za socialno zavarovanje uporabijo za financiranje graditve zdravstvenih ustanov 32% nerazdeljenih presežkov nad izdatki v letu 1954. Ta sredstva bodo uporabili predvsem za dograditev in opremo splošnih, ki jih že gradijo.

Po sklepu Zveznega izvršnega sveta bo Narodna banka odobrvala gradbenim podjetjem kredite za izplačevanje doplačil delavcem, ki so zaradi prekinitve dela v zimskih mesecih v začetku in koncu 1956. leta in v začetku 1957. leta izgubili zaslužke, če ne bodo mogla teh doplačil izplačati.

Sprememba tarife davka na promet

Zvezni izvršni svet je spremenil uredbo o tarifah davka na promet, tako da lahko občinski ljudski odbor uvede občinski davek na promet z blagom na drobno na področju občine in na storitve privatnikov. V mestih, ki so razdeljena na občine, lahko pobira ta davek samo okrajni ljudski odbor ali mestni svet za celotno področje mesta.

Občinskega davka ni moč uvesti na promet s proizvodi, za katere je z zveznimi predpisi določen regres pri prodaji na drobno. Zvezni državni sekretar za finance lahko izvzame nekatere proizvode in storitve ter določi višino tega davka.

Novo industrijske zmogljivosti BiH

V BiH bo začelo letos obratovati več novih industrijskih objektov. Z njihovo delno proizvodnjo računajo že v planu za letošnje leto. Izvori električne energije se bodo povečali za 80 megavatov. Obratovati bo začel bržkone četrti agregat (32 megavatov) v hidrocentrali Jablanica. To bo prvi agregat druge, za-

Sestanek upravnega odbora Združenja premogovnikov

Na sestanku upravnega odbora Združenja premogovnikov, ki je bil včeraj, so razpravljali o perspektivnem sedemletnem programu jugoslovanske proizvodnje in potrošnje premoga. Menili so, da bi bilo treba spravit perspektivni program v sklad s proizvodnjo električne energije glede na sedaj večjo elektrifikacijo gospodinjstev, zlasti v mestih. Upravni odbor je sodil, da bi se morala domača strojegradnja zanimati za proizvodnjo jeklenih podpornikov za premogovnike. S tem, da bi sedanje lesene podpornike zamenjali jekleni, bi prihranili večjo količino jamskega lesa in ustvarili ugodnejše pogoje za mehanizacijo rudnikov. Ker je moč začeti proizvodnjo podpornikov šele prihodnje leto, so sklenili, da bodo za sedaj ukrenili potrebno, da bi uvoz podpornikov iz tujine osvoobodili koeficientov.

Po nepopolnih podatkih so lani nakopali v naši državi okrog 17 milijonov ton premoga. To je največja proizvodnja premoga, kar so jo doslej dosegli v Jugoslaviji.

Upravni odbor je na sestanku razpravljal tudi o nedavnih ured-

Naraščanje naše industrijske proizvodnje

V enajstih mesecih lanskega leta je narasla industrijska proizvodnja v primerjavi s istim obdobjem leta 1955 za 10%. Industrijska proizvodnja je tako dosegla raven, ki je bila določena v družbenem planu za leto 1956. Najbolj je narasla v BiH (18%), v Srbiji za 13, Makedoniji za 12, v Sloveniji za 7, na Hrvaškem ter v Črni gori za 5%.

Kulturne VESTI

DOKUMENTARNA FILMA O NJEGOSU IN MESTROVICU

Svet za prosveto in kulturo Crne gore je odobril te dni subvencijo podjetju »Lopčević-film« za snemanje dveh dokumentarnih filmov: »Njegošev mauzolej« in »Dva velikana — Njegoš in Meštrović«. Proi bo predstavljal filmski reportaž o Njegoševi grobnici na Lopčenu, drugi pa bo v obliki kratke filmske poeme prikazal veličino umetnosti obeh mojstrov. Scenarij za oba filma je napisal črnogorski književnik Ratko Djurović.

JUGOSLOVANSKA GLASBENA ENCIKLOPEDIJA

Leksikografski zavod FLRJ v Zagrebu pripravlja glasbeno enciklopedijo, proo tovrstno delo pri nas. Obsegala bo dva velika zvezka; prvi od njiju prinaša biografske članke, drugi pa obdeluje posamezne glasbene pojme. Skupno število alfabetskih eno-člankov dosega bogato število 12.000 in obravnava glasbo vseh časov in narodov, še posebno pozornost pa posveča jugoslovanski glasbeni toornosti. Delo na enciklopediji traja že vse od leta 1951, delalo pa je na njej okrog 90 sodelavcev iz vseh jugoslovanskih narodnih centrov. Proa knjiga je skoro pred zaključkom, v drugi pa je končana dobra tretjina, tako da bosta oba zvezka izšla v predidnem roku.

TURNEJA ZAGREBSKIH SOLISTOV PO EVROPI

Komorni ansambel Radia Zagreb, znan doma in v tujini kot »Zagrebski solisti«, ki je lani doživel ogromen uspeh na svoji turneji po Združenih državah Amerike, odhaja te dni na svojo novo turnejo po Evropi. Zagrebski solisti bodo gostovali v mestih Zahodne Nemčije, Anglije, Severne Irske, Holandije, Belgije, Francije in Italije. Turneja je predidena za šest tednov. Na nekaterih koncertih bo z orkestrom Zagrebskih solistov nastopil tudi bivši član zagrebske Opere, znani baritonist Vladimir Rudjak.

Kmalu po oprtniti s te turneje po Zahodni Evropi bodo Zagrebski solisti odpotovali v začetku maja v Sovjetsko zvezo in na Kitajsko. Ta turneja bo trajala polna dva meseca, nastopili pa bodo v vseh pejih mestih Sovjetske zveze in LR Kitajske.

LITERATURA — NOVA ZAGREBSKA KNJIZEVNA REVIIJA

Hroati so potem, ko je postala revija »Republika« neke orste literarne revije. To orzel bodo izpolnili z novo revijo za književnost in kulturo »Literatura«, katere prva številka je že dotiskana. Uredniki te nove revije so znani hrvaški književniki Mirko Božić, Vjekoslav Kaleb in Ervin Sinko. Med avtorji, ki sodelujejo s svojimi prispevki v prvi številki, so tudi Miroslav Krleža, dr. Branko Gavella, Ervin Sinko in več književnikov, ki odgovarjajo na razna kulturna vprašanja, ki jim jih je postavila redakcija »Literature«.

KRSTNA UPRIZORITEV DOMAČEGA DELA V ZAGREBSKI KOMEDIJI

Prva letošnja premiera v Zagrebu bo današnja uprizoritev nove hrvaške komedije, satire Fadila Hadžića »Malenkostne duše«. Delo bo doživelo svoj gledališki krst v gledališču »Komedia«, ki je v zadnjih letih uprizorilo že več Hadžićevih gledaliških del in je avtor postal že nekaj hišni komediograf tega vselega zagrebskega gledališča. Od leta 1952 so na deskah tega gledališča uprizorili kar štiri njegove komedije. Peto Hadžićevo delo »Malenkostne duše« prikazuje sodobno hrvaško provinco in v tem ambientu borbo raznih tipov dediščino.

EKVINOKCIJA I. BRKANOVICA V SPLITSKI OPERI

Danes bodo v splitski Operi uprizorili kot prvo letošnjo premiero domače operno delo Ivana Brkanovića »Ekvinokcija«. Opera je doživela svoj gledališki krst na sceni zagrebske Opere leta 1950, napisana pa je po libretu Tomislava Prpića na znano dramo Ive Vojnovića »Ekvinokcija«. Zanimivo je, da je na isto delo napisal istoimensko opero tudi slovenski komunist Marjan Kozina. Morda bi kazalo videti tudi v Ljubljani to Brkanovićevo delo ne samo zaradi primerjave, bolj zaradi lepih ocen strokovne kritike, ki jih je delo poželo ob prvi uprizoritvi.

MIRA IN BOJAN STUPICA PONOVO V BEOGRADU?

Znana gledališka in filmska delavca zakonca Mira in Bojan Stupica, ki sta sedaj v Hrvatskem narodnem gledališču v Zagrebu, se dogovarjata z upravo jugoslovanskega dramskega gledališča glede svoje vrnitve v Beograd. Kaže, da bosta ponovno nastopala v Beogradu že v prihodnji sezoni.

Odločnost Damaska

V Damasku, mestu, o katerem pravijo, da sodi med najstarejše na svetu, se odigrava dogodi, ki kažejo bolj presenečajo ljudi, ki si mislijo, da je moč s politiko silo zmotiti odpor malih. Sirija ni velika država ne po prostoru ne po številu prebivalstva, toda njenim državljanom in prebivalcem, ki jih je komaj nekaj nad 3 milijone, se je posrečilo, da so priborili svoji deželi na Srednjem vzhodu poseben položaj.

Sirska politika, takšna, kakršno dosledno uveljavljajo že več let, se je v minulih mesecih tako zelo uveljavila, da je postala močan čintilj celotne usmeritve arabskega sveta. Odločno stališče Damaska je posredovalo medarabskemu sodelovanju nov polet in samozavest, ker se je pokazalo, da je medsebojna solidarnost možna in dosegljiva in da se bo njeno uresničitev gibanje po poti nadaljnjih diferenciacij med samimi Arabci.

Tako je prišlo najprej do tristranskega sodelovanja med Damaskom, Kairo in Riadom, ki je že nekaj mesecev pozneje postalo privlačna sila za ostali arabski svet. To pa je v bistvu pomenilo popolno izjavo želje vseh arabskih, ki bi privedli do obnove starih, klasičnih tujih vplivov in nadvlad.

Redko je bila katerakoli mala država izpostavljena tako hudemu pritisku iz tujine, kakor je bila izpostavljena zadnja leta in meseci Sirija. Nedavna sedemdnevna vojna proti Egiptu je privedla in privedla do velika, ker je bilo silisti proti tej državi, nesmiselne obtožbe, da je »komunistična odskočna deska, baza, agentura

itd. Na njenih mejah so rožljali z orožjem, na njeno ozemlje so pošiljali vojne, pripravljali vojske in druge prevrate ter plačevali peto kolono. Vsemu temu se je mlada republika uspešno uprila. Zaroto so pravočasno odkrili in odločno zatrli, čeprav je bilo v njo zapletenih 25 članov parlamenta. Oblasti so aretirale mnoge politike in piemenske poglavarje gorskih Druzov. Obeta se sodna obravnava, kakršne se ni bilo v kratki zgodovini te dežele, kajti meščanski politiki odločno zahtevajo, naj se iz političnega življenja odstranijo vsi, ki so bili pripravljeni delati za tuje, ne pa za narodne koristi.

Iz nove vlade, ki jo je ponovno sestavil Sabri Asali, so odstranili populiste, o katerih mislijo, da delajo za Irak in za tuje, zunanje ministrstvo pa so znova zaupali socialističnemu prvaku Salahu Biteru. Drugi socialisti, član iste Vsearabske socialistične stranke in njenega sekretariata Abdalah Rimavi, je zunanji minister v jordanški vladi, ki čedalje bolj teži za sodelovanjem med Arabci, za sodelovanjem z Damaskom in Kairo.

Damask je zadnje dni potrdil svojo odločnost, da bo nadaljeval pot krepitve svoje neodvisnosti in prijateljstva s tistimi arabskimi in drugimi deželami, ki so pripravljene upoštevati predvsem svojo lastno suverenost. Gre tudi za upostavitve federativne zveze z Egiptom, ki je za zdaj bolj deklarativnega pomena. V Damasku je zadnje dni potrdil svojo odločnost, da bo vsakelej pomenila nadaljnjo okrepitev teje o čedalje tesnejšem sodelovanju med vsemi Arabci. Z. P.

Jovo Kapičić pri predsedniku republike

Beograd, 9. jan. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je danes dopoldne sprejel novega jugoslovanskega veleposlanika na Madžarskem Jova Kapičića, ki bo v kratkem odpotoval na novo dolžnost.

Koča Popović med beograjskimi novinarji

Beograd, 9. jan. (Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je bil danes v gosteh pri beograjskih novinarjih, ki so mu v svojem klubu privedli kosilo. Razen Koče Popovića so se kosila udeležili sekretar sekretariata za informacije Zveznega izvršnega sveta Jovan Marinković, načelnik oddelka za tisk v državnem sekretariatu za zunanje zadeve (DSZZ) Branko Drašković, direktorji in glavni uredniki beograjskih časnikov ter zunanje politični novinarji in tuji diplomati. Kosilo je poteklo v zelo prijetnem vzdušju in državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je odgovoril na več vprašanj, ki so mu jih zastavili novinarji.

TUDI ARABSKI JUG SE UPIRA

kolonialnemu gospodstvu Velike Britanije

London, 9. jan. (Tanjug). Spopade na meji med adenskim protektoratom in Jemenom, ki so sprožili intervencijo angleških reaktivnih letal in protest Jemen, je po zatrtjevanju političnih krogov v Londonu povzročil Jemen. Jemensko poslanstvo v Londonu pa kar naprej dolži angleške vojske in civilne oblasti v Adenu, da so povzročile nemire v tem delu sveta. Neredi na tem področju so bili pogostni.

Angleži pravijo, da je glavni vzrok spora trditve kralja Ahmeda, vladarja 4,5 milijonov Arabcev, da pripada zahodni del angleškega protektorata Adena Jemenu. Velika Britanija pa se sklicuje na pogodbo o zaščiti, ki jo je sklenila z 19 sultani zahodnega dela protektorata, in odklanja jemenske zahteve. Ze prej, leta 1954, sta obe vladi sklenili tudi pogodbo o prijateljstvu, toda od leta 1952, ko je jemenski vladar objavil svoje težnje, sta nanjo pozabili.

Angleški časniki poročajo, da je začel jemenski kralj hujskati sultane v zahodnem delu Adenskega protektorata, ki šteje 140.000 prebivalcev, prav zdaj, ko je angleška vlada predlagala federacijo sultanov. Ni dvoma, da ima tudi nafta pri tem veliko vlogo, saj je na tem področju po mnenju strokovnjakov mnogo petrolejskih vrelcev. Jemen je dal pred letom dni neki ameriški petrolejski družbi pravico, da na dveh tretjinah jemenskega ozemlja išče nafto.

Tokrat je bil spopad hud in jemenski kralj je po vseh, ki še niso potrjene, mobiliziral tudi redno vojsko in grozi s širšimi vojaškimi akcijami.

Po mnenju laburističnega tiska sta takšno stališče Jemena omogočila angleški izjavo napad na Suez in izguba angleškega ugleda na Bližnjem vzhodu. Laburistični »Daily Herald« pravi, da se Jemen zanaša na ameriško pomoč. »Jemenski kralj ve, da je Amerika razumela tisto, česar Velika Britanija ni razume-

mela, da namreč vpliv nobene velesile na Bližnjem vzhodu ne more trajati dolgo, če pride na vzkriz z arabskim nacionalizmom.« Konservativni tisk pa meni, da po nemire zanetili Naserju naklonjeni elementi v Jemenu, ki bi radi izkoristili sedanji položaj, da bi škodovali angleškemu ugledu tudi v tem delu Bližnjega vzhoda.

Prijateljsko sodelovanje

Kitajske in Vzhodne Nemčije utrjeno na moskovskih sestankih njihovih vladnih delegacij

Moskva, 9. jan. »Nova Kitajska« poroča, da sta se 7. in 8. januarja v Moskvi sestali vladni delegaciji LR Kitajske, ki se mudi v Sovjetski zvezi, in vzhodnonemška državna delegacija, ki je pravkar zaključila razgovore z vlado Sovjetske zveze. Kitajsko delegacijo je vodil Ču En Laj, vzhodnonemško pa Otto Grotewohl. V poročilu je rečeno, da sta izmenjali misli o mednarodnem položaju ter o vprašanju nadaljnega razvoja prijateljskih stikov med Kitajsko in Vzhodno Nemčijo.

V poročilu je nadalje rečeno, da sta solidarnost in sodelovanje vseh socialističnih dežel zanesljivo poročilo za ohranitev trajnega miru na svetu. Na koncu obe delegaciji izjavljata, da si bosta prizadevali, da bi v okviru marksistično-leninističnih načel enakopravnosti vseh narodov in proletarskega internacionalizma okrepili svojo solidarnost in sodelovanje s Sovjetsko zvezo in drugimi socialističnimi deželami.

Vladi obeh dežel bosta ukrenili vse potrebno za nadaljnjo razširitev sodelovanja in prijateljskih stikov v skladu s pogodbo o prijateljstvu in sodelovanju, sklenjeno decembra 1955 v Pekingu. Delegaciji sta analizirali svetovni položaj in ugotovili, da se je težnja po zmanjšanju mednarodne napetosti zaradi imperialističnih oboroženih napadov

Premog in jeklo v Zahodni Evropi

Luxembourg, 9. januarja. (Reuter.) Evropska skupnost za premog in jeklo je objavila podatke o lanskem proizvodnji jekla, železa in premoga v deželah, vključenih v tej organizaciji. Lani je dosegla vrhunec. V vseh deželah je dosegla 56,7 milijona ton jekla. V primerjavi s predlanskim letom je proizvodnja narasla za 7,9%, tudi proizvodnja železa je bila rekordna, saj je znašala 43,5 milijona ton ali za 6,2% več kakor predlansko. Premoga pa so nakopali v šestih deželah Evropske skupnosti za premog in jeklo 249 milijonov ton ali za 1,1% več kakor predlansko.

Posamezne dežele, članice te organizacije, so dosegle v proizvodnji jekla naslednje povečanje: na prvem mestu je Italija, v kateri so izdelali 5,9 milijona ton jekla ali za 9,4% več kakor predlansko. Sledi Zahodna Nemčija s 25,17 milijona ton in s povečanjem za 7,8%. Tretja je Belgija s 6,3 milijona ton in povečanjem za 8%, Nizozemska z 1 milijonom ton in povečanjem za 7,5%, Luksemburška s 3,4 milijona ton in povečanjem za 7,1%, Poljska s 3,4 milijona ton in povečanjem za 6,5%, zadnja pa je Francija s 15,3 milijona ton in povečanjem za 6,5%.

Italija je imela tudi rekordno proizvodnjo železa. Izdelala ga je 19 milijonov ton ali 14,5% več kakor predlansko. Sledile so ji Luksemburška, Zahodna Nemčija, Belgija in Poljska. Tudi v teh deželah je proizvodnja železa nekoliko narasla, vsem ko je na Nizozemskem padla približno za 1%.

Vzgoja študentov v SZ

»Trud« o vzrokih pojavov buržoazne ideologije med sovjetsko študentsko mladino

Moskva, 9. januarja. (Tanjug.) Vprašanje vzgojne dela s študentsko mladino, ki ga zadnji čas čedalje bolj na široko obravnavajo dnevni listi, je sprožil v »Trudu« tudi predsednik CK sindikata delavcev na višjih šolah in znanstvenih ustanovah Čučkov. V svojem članku o nekaterih vprašanjih vzgoje študentov pravi, da so družbene organizacije na višjih šolah znanemarile boj proti ostankom kapitalizma v zavesti ljudi in boj s pojavi buržoazne ideologije. Po njegovem mnenju se družbene organizacije na višjih šolah niso dovolj bojevale proti razpoloženju posameznih omahljivcev med študenti, ki so prišli pod vpliv buržoazne propagande ter se navzeli nepravilnih, v političnem smislu nezdružljivih pogledov. V članku je nadalje rečeno, da se v zadnjem času del študentske mladine čedalje bolj navdušuje nad bulvar-

sko-buržoazno literaturo, formalistično slikarstvo in »divji« jazz. To se je zgodilo zato, ker na višjih šolah znanemarjajo politično delo. Čučkov meni, da bi se morale sindikalne organizacije z vso resnostjo lotiti vzgojnega dela na univerzah in višjih šolah. Del krivde pripisuje Čučkov tudi profesorjem, ki se ne zanimajo dovolj za življenje študentov zunaj fakultet.

GOSPODARSKA PRIZADEVANJA NA POLJSKEM

Večja skrb za kmetijstvo

Varšava, 9. jan. Radio poroča, da sta CK ZDP in glavni odbor Združene kmečke stranke objavila skupno poročilo o smernicah kmetijske politike na Poljskem. Poročilo pravi, da je moč pravilno naraščanje kmetijske proizvodnje doseči s svobodnim razvojem individualnih kmečkih gospodarstev z naslonitvijo na razne oblike medsebojne pomoči in združevanja. V teh smernicah posebej pozornost kmetijskim zadrugam, ki bodo tudi v prihodnje imele pomembno vlogo v naraščanju proizvodnje na vasi.

Poročilo opozarja na potrebo po znatnem povečanju državnih kreditov za kmetijstvo in na boljše preskrbo kmetov s kmetijskimi stroji. V skupnih smernicah ZDP in Združena kmečka stranka sprejemata načelo svobodnega prometa blaga. Izmenjava med mestom in vasjo naj sloni na cenah, ki bi jamčile za rentabilnost kmetijske proizvodnje.

Vendar pa je na Poljskem čutili potrebo po zvišanju cen nekaterih industrijskih izdelkov, zlasti umetnih gnojil, gradbenih potrebščin, gradbenega lesa in kmetijskih strojev.

Radio je nadalje objavil, da je bil za kmetijskega ministra imenovan Edward Ochab, član Politbiroja CK ZDPP. Dosedanja kmetijskega ministra Antona Kulygowskega so odstavili.

UPOR V MAVRETANJI

Pariz, 9. jan. (Tanjug.) Maroški časniki poročajo, da so izbruhli v francoski Mavretaniji upori in vstaje domačinov, ki zahtevajo priključenje te kolonije k neodvisnemu Maroku. Glasilo Istiklala »Al Alam« piše, da je na čelu vstaje odbor domačinov »Sengit-Marok«, ki je objavil razglas prebivalstva, v katerem ga poziva na boj za priključenje Sahare, Mavretanije, in dela francoskega Sudana k neodvisnemu Maroku. Razglas izraža solidarnost s vsemi severnoafriškimi narodi, zlasti pa z odločnim bojem Alžircev za nacionalno neodvisnost.

ONU je izpričala, da je bila kos agresiji na bližnjem vzhodu. V njeni akciji, h kateri so pripomogle ZDA s svojim stališčem nasproti suški politiki Velike Britanije in Francije pa je za dostojno poročilo tudi za nov primer, če bi na nesrečo morda prišlo do njega s katere koli strani. To bi bila hkrati najbolj pravilna pot, kajti arabske dežele niso izpričale navdušenja (vsaj ne mnoge izmed njih) za načrte, kakor je načrt z ameriški četami, tembolj, ker ne mislijo, da bi mogel priti iz ZSSR napad na Srednji vzhod. To gledišče je mimogrede rečeno dokaj razširjeno tudi v OZN, med ljudmi, ki s skepsjo sprejemajo zatrtjevanje, da ima Sovjetska zveza močnejši vpliv na pozicije na Bližnjem vzhodu ali da resno računa s tem, da bo ondi zamenjala s svojimi nekatero druge koristi.

Bližnjemu vzhodu je potrebna OZN in nesebična gospodarska pomoč. Sele ko se bo otrsel tujih gospodarskih in političnih vplivov, bo moč govoriti o ureditvi njegovih preetih vprašanj. In s tem bi morala računati tudi ameriška politika. Blagoje Lazić

V PARIZU ZAVLAČUJEJO

ureditve vprašanja alžirskih voditeljev, ki so jih Francozi lani na poti iz Rabata v Tunis ugrabili

Pariz, 9. jan. (Tanjug). Maroška vlada je danes znova zahtevala, naj izpuste vse aretirane alžirske prvake, ki so jih lani konec oktobra ugrabili v maroškem letalu nad Sredozemljem. V uradnem poročilu, ki so ga poslali

francoski vladi, vlada v Rabatu poudarja, da je »nujno potrebno čimprej najti politični izhod, ki bi omogočil, da bi izpustili vse aretirane prvake alžirske »Narodne fronte«.

To poročilo je odgovor maroške vlade na več obvestil francoskega zunanega ministrstva o pogajanjih med Francijo in Marokom o ugrabitvi časnega predsednika alžirske Fronte Ben Bele in štirih njegovih glavnih sodelavcev. Sodeč po francoskih poročilih, sta se obe vladi sporazumeli, da bosta imenovali ob

Molletova deklaracija o Alžiru

Pariz, 9. jan. (AFP). Predsednik francoske vlade Guy Mollet je danes na sestanku z novinarji prebral deklaracijo vlade o Alžiru. Deklaracija pravi, da »Francija ne bo nikdar zapustila Alžira« in da »lahko Alžir živi in doseže blaginjo samo z aktivnim sodelovanjem med alžirsko in francosko narodno skupnostjo s pogoji enakosti, svobode in pravice«. V njej je nadalje rečeno, da Francija ne bo nikdar dovolila, da bi Alžirci evropskega porekla spriči sedanjega gospodarskega prestiža izkoriščali muslimane, da pa ne bo nikoli dopustila, da bi muslimani izkoristili svojo številčno premoč in si podvržli manjšino

Politični voditelji alžirske Nacionalne fronte, ki so jih Francozi lani, ko so bili na poti iz Rabata v Tunizijo, ugrabili in so zdaj zaprti v pariških vojaških zaporih.

Ostri spopadi po vsem Alžiru

čprav je zdaj v deželi pol milijona francoskih vojakov

Pariz, 9. jan. (Tanjug). V zadnjih 24 urah so v mestu Alžiru in po deželi v obsežni raciji francoske vojske in policije aretirali kakih 500 Alžircev. V mestu Alžiru so zaprli 300 »sumljivih« muslimanov. To je delna bilanca prve akcije novega komandanta mesta, v kateri je sodelovalo 10.000 padalcev in orožnikov.

Medtem pa se na vseh področjih Alžira nadalje bijejo hudi boji. Po današnjih vesteh je bilo sinoči in davi v uporniških nasedih po raznih krajih ubitih 15 Francozov, 30 pa ranjenih. Na bojiščih je padlo in bilo ranjenih 10 francoskih vojakov. Najhujši spopadi so bili na področju Velike Kalibije. Uporniki so ministralne proge na južnem robu mesta Alžira in vrgli v zrak vlakne na progah Biskra—Tugurt in Medeja—Bo Gari, Francosko poveljstvo je objavilo, da so imeli Alžirci v

sodelovanju francoskih, maroških in tujih pravnikov poseben odbor, ki bi ugotovil dejstvo in okoliščine, v katerih se je moralo maroško letalo spustiti na letališče pri Alžiru, kjer so aretirali alžirske prvake.

Maroška vlada je privolila v to proceduro. Zdaj pa so v Parizu objavili, da mora arbitražna pravniška odbora ugotoviti samo pravno stran zamotanega vprašanja maroškega letala, ugotovitve komisije pa nikakor ne morejo vplivati na usodo aretiranih alžirskih voditeljev. Ben Bela in njegovi sodelavci, ki jim je vlada odredila položaj političnih priporočil, so zdaj v vojaškem zaporu v Parizu. Preiskavo proti njim so začasno ustavili, ker Ben Bela noče priznati pristojnosti francoskega sodišča.

V današnjem uradnem poročilu maroške vlade je poudarjeno, da je nastal spor med obema vladama zaradi aretacije alžirskega voditelja in da je »glavno, da bi čimprej našli politični izhod iz sedanjega položaja, tako da bi lahko alžirske voditelje izpustili«.

(Od našega stalnega dopisnika)

New York, januarja vprašanje tujih čet na bližnjem vzhodnem področju, iz katerega so koristile velesile napravile in se delajo latentno ognjišče velikih mednarodnih zapletljivajev in nevarnih kriz na svetu, je kar naprej na dnevnem redu ter v seznamu pojavov, idej in načrtov, ki vzbujajo v mednarodnih političnih odnosih zlasti v sedanjem vzdušju utemeljeno vznemirjenost. Pri tem bistveno ne spremeni mnogo okoliščina, da se pojavljajo te ideje zdaj tu, zdaj tam v različnih oblikah, včasih v bolj drastičnih, včasih — bi rekli — manj neposredno grozečih, bolj deklarativnih kakor namenjanih popolnemu uresničenju.

To vprašanje je bilo eno tistih, ki so prevladovala lani. Angleške in francoske čete so napadle Egipt, ki je bil že izpostavljen izraelskemu oboroženemu napadu, Sovjetska zveza pa je v kritičnem trenutku izjavila, da je pripravljena poslati na Srednji vzhod prostovoljce. Napadale čete so bile prisiljene, da so se umaknile z egiptovskega ozemlja, prostovoljcev niso poslali tja, ker je OZN z odločno akcijo izpričala svojo pripravljenost, da kljubuje najhujšemu ogrožanju

Tuje čete in Bližnji vzhod

miru; in na Bližnjem vzhodu so se znašle čete OZN. Invazijski korpusi Velike Britanije in Francije so se morali umakniti.

Letošnje zasedanje Kongresa ZDA pa se je začelo v znamenju zamisli Eisenhowerjeve vlade, po kateri bi bilo moč ameriške čete poslati na Bližnji vzhod v primeru vojaških dogovorov tega ali onega bloka v tem delu sveta. Lahko domnevamo, da bodo o tem načrtu letos še mnogo govorili.

Glede specifičnega srednjevzhodnega problema in gledišč o agresivnem delovanju tujih čet, pa tudi o varnostnih akcijah OZN za odstranitev vojne nevarnosti in neizvzanih napadov je bila vsestransko živahna debata v svetovni organizaciji na tem zasedanju Generalne skupščine, posvečena predvsem čisto finančnemu vprašanju: kdo in kako naj plača vzdrževanje čet OZN na Bližnjem vzhodu in kaj storiti, če bodo izdatki presegali predvideno vsoto 10 milijonov dolarjev?

Debata se je razvijala v petem odboru, ki se ukvarja s finančnimi vprašanji, njen zaključek pa je imel daljnosežen poli-

tični učinek. Slo je namreč za to, ali bodo lahko čete OZN razpolagale za zadostnimi sredstvi, ali bodo ostale na področju agresije, kamor so jih poslali, ter upostavile in ohranile mir. Neskončne razprave v petem odboru, v katerem so zastopane vse v OZN včlanjene dežele, so naposled spravile na površje tri koncepcije, tri teze.

Sovjetska zveza in vzhodnoevropske dežele so odločno zagovarjale eno samo misel: da OZN, torej tudi njene članice nikakor niso dolžne prevzeti izdatke za vojaške sile svetovne organizacije ne zdaj ne v prihodnje, ker bi te stroške moral plačati napadalec. Nasprotno mnenje so zagovarjale nekatere druge dežele (v glavnem iz Britanske skupnosti), ki so trdile, da je samo OZN dolžna prevzeti vse stroške, da je bil to njen sklep, da je OZN ustanovila vojaške enote in da naj ta ukrep tudi finansira. Ko se je novozevelandski delegat zavzemal za to gledišče, je bilo jasno, da hoče predvsem preveliti stroške z Velike Britanije na OZN, na drugi strani pa bi takšen sklop držal tako vezal svetovni organizaciji

roke, da bi lahko bil samo voda na mlin nevarnim pustolovčinam tam ali kjerkoli, kjer imajo velesile svoje posebne koristi, pa jih ne morejo uveljaviti — kakor na Bližnjem vzhodu — in jih to navaja k najbolj nevarni nepremišljenosti in omalovaževanju ustanovne listine OZN ter vseh mednarodnih političnih vrednot in imperativov naše dobe.

Ob teh dveh glediščih — ob prvem, formalno načelnem, toda v sedanjem položaju neuresničljivem in skrajno negativnem drugem — se je izoblikovalo še tretje gledišče, ki ga je večina dežel naposled tudi sprejela. To gledišče je zahtevalo, da je treba izdatke vsekakor kriti, ker so nujno potrebni, saj so bile tudi čete OZN nujno potrebne, da so stopile med izraelske in egiptovske čete ter pravzaprav pospešile umik angleških in francoskih napadalnih enot s področja, na katerem niso imele kaj iskati. Drugič, da se odgovornost napadalec v nobenem pogledu, tudi ne v finančnem, ne zanika ali zmanjša s prevalitvijo teh stroškov na OZN, ne glede na to, da so ti izdatki breme za mnoge.

Jugoslovanski predstavnik v petem odboru je pojasnil stališče naše dežele

že željo, da poravnana napadalec vso škodo, kar so je napravili njegovi nedopustni ukrepi, kar je predvsem pravnično in kar naj ostraševalno vpliva na vsakega drugega morebitnega agresorja, čigar morebitno akcijo bi bilo treba nekega dne tudi obsoditi ter odločno in uspešno preprečiti.

Izglasovana resolucija je prežeta s tem tretjim mnenjem. Resolucija ne osvobaja napadalca nobene odgovornosti, ne ovira, ne onemogoča akcije OZN, ker ji nudi v tem trenutku potrebna sredstva. Če pa bo v prihodnje potrebno kaj podobnega, so vrata odprta za novo, podobno naglo akcijo in napadalec bo moral računati tudi s tem. Velika večina, ki je glasovala za resolucijo, je bila še en zelo poučen dokaz, da so se ZN že močno uveljavili kot ustvarjalna sila miru.

KAJ POMENI AMERIŠKI NACRT?

S tem dejstvom pa je zelo neskladno odjeknil glas o novem ameriškem srednjevzhodnem programu — pravzaprav tistem njegovem delu, ki se nanaša na pošiljanje čet ZDA v danem tre-

RADIOIZOTOPI pomagajo reševati zapletene uganke življenja

Naši strokovnjaki utirajo pota za praktično uporabo radioizotopov

V inštitutih se naši znanstveniki trudijo odkriti različne možnosti, ki jih daje uporaba radioaktivnih snovi. Živimo v dobi atomske energije, ki posredno ali neposredno sega na najrazličnejša področja. Eno takih področij je biologija, kjer je z uporabo izotopov moč odkrivati mnoge uganke, ki so bile doslej nerešljive.

V zadnjih 15 letih je naraslo število strokovnih publikacij s področja bioloških in biokemijskih znanosti, kjer uporabljajo radioaktivne izotope, že na nekaj tisoč. Skoraj ni raziskovalne metode, ki bi prinesla toliko možnosti napredka tej znanosti kot prav radioizotopi.

Tudi pri nas se kaže ne le potreba po uporabi radioizotopov, temveč smo že tako daleč, da bomo v prihodnjih letih izotope že sami proizvajali. S tem bo našim znanstvenim in drugim institucijam uporaba izotopov praktično dosegljiva.

OBSIRNE MOŽNOSTI

Kakšne možnosti in prednosti nam daje uporaba izotopov v biologiji? Z njimi lahko na razmeroma zelo preprost način zasledujemo zelo zamotane procese v živem organizmu in tudi v epruvetah, kot pravimo. Zasledujemo lahko potek takih procesov, ki bi jih sicer ne mogli z nobenim drugim sredstvom. Pomen radioizotopov nam najnazarneje pokaže primerjava na primer s ptiči. Nekaterim lastovkam obesimo drobne obročke z napisom kraja in časa in te ptice z obročki spustimo med ostale. Obročkane ptice se selijo s tropa v južne kraje. Po teh nekaj pticah, če jih seveda ujamejo, doženemo, kam so se preselile, v kolikem času in kakšne razdalje so preletele in drugo.

Zelo podobno je z radioizotopi. Vzemimo primer ogljika. Ta element je bistvena sestavina vseh živih bitij in vseh organskih spojin. Poznamo ogljikove atome, ki niso radioaktivni in ki sestavljajo naravne ogljikove spojine, ter umetno pripravljene radioogljik, ki ga moremo vgraditi v iste spojine. Radioogljik se po svojih kemijskih lastnostih prav nič ne razlikuje od neradioaktivnega, pač pa ga lahko zelo dobro določimo s posebnimi fizikalnimi metodami, ki sledijo radioaktivni žarke. Drugače povedano: če prinesemo neki naravni spojini še spojino, ki je po kemijskem sestavu popolnoma enaka naravni, vsebuje pa radioogljik, potem lahko zasledujemo preobrazbo take spojine s tem, da zasledujemo njeno radioaktivnost. Radioaktivnost pa mora biti tako majhna, da ne vpliva na snovi, v katere je vgrajen radioogljik.

UMETNO SESTAVLJANJE ŽIVIL

Rastline tvorijo škrob in sladkorje iz zračnega ogljikovega dioksida in vode. Vprašanje, ki že dolga desetletja zanima ljudi, je, po kakšni poti oz. kakšne snovi nastajajo, preden se zgradi v rastlini škrob sam. Taka raziskovanja bi lahko delali samo z rastlinami, ki ne bi imele na začetku poskusov nobene snovi, ki bi lahko bile vmesna stopnja pri tvorbi škroba. Takih snovi pa je v vsaki rastlini zelo mnogo. Zato seveda rastlin, ki bi imele pogoje za take poskuse, sploh ni. Popolnoma drugačen je položaj, če vzamemo v poskus radioogljik. V tem primeru se obnaša vsaka rastlina prav tako, kot da sploh ne vsebuje nobene ogljikove spojine. Taka situacija nastane zato, ker zasledujemo samo spojine radioogljika, katerih pa rastline v naravi nimajo. Pot radioogljika v rastlini lahko zasledujemo že v prvih sekundah poskusa in jo laho prekinjamo in ponavljamo po svoji volji. Vsak trenutek lahko napravimo kemijsko analizo tistih snovi iz rastline, ki vsebujejo radioogljik. Tako je bila skrivnost nastajanja škroba iz zraka v rastlinah s pomočjo sončnih žarkov že zelo razjasnjena.

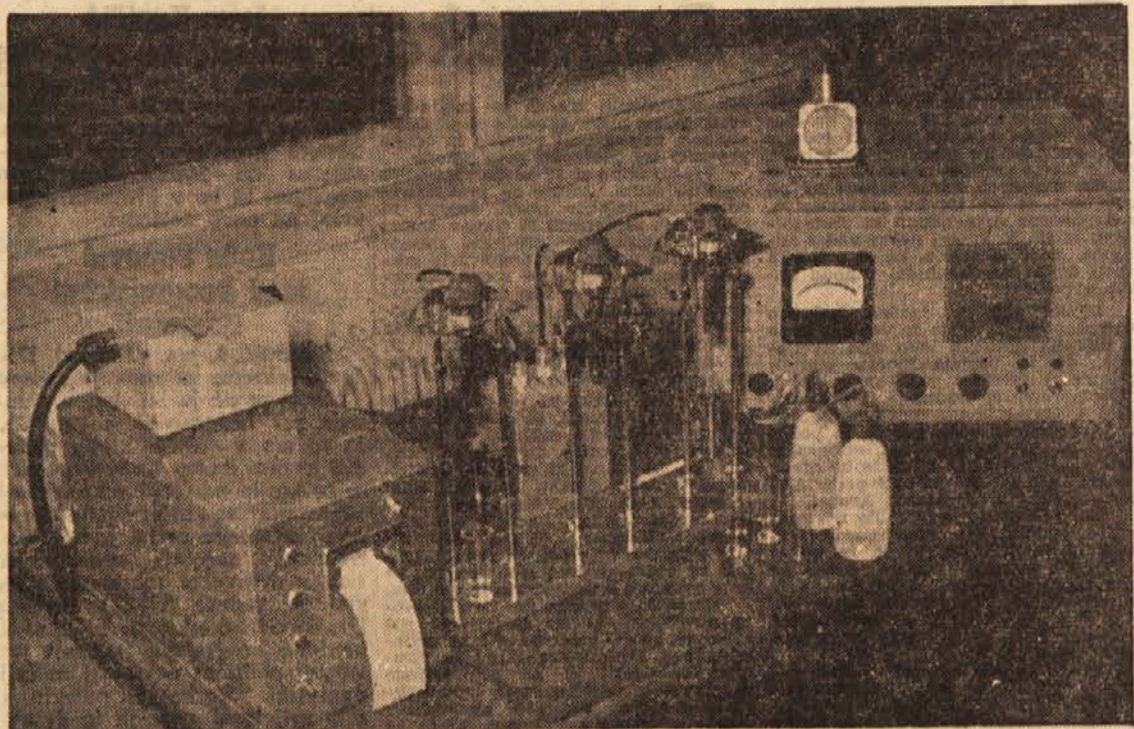
Se zdaleč pa ta problem ni rešen. To pa bi bilo zelo pomembno. Preprosto povedano: s tem se nam odpira možnost, delati moko v tovarnah, pri čemer pa ne rabimo ne žita ali drugih rastlin, temveč samo zrak in vodo.

RADIOAKTIVNOST PROTI RADIOAKTIVNOSTI

Oglejmo si še en primer. Skodljivost radioaktivnih snovi v nekih okoliščinah pomeni resen problem. V takih primerih hočemo n. pr. vedeti, kakšne kemijske spremembe nastanejo pri nekih določenih snoveh pod vplivom večjih intenzivnosti radioaktivnih žarkov. Pri tem raziskavanju nam lahko koristno pomagajo izotopi. Seveda uporabljamo za zaznavanje zelo majhne količine radioizotopov, to je take količine, ki še ne povzročajo nikakih sprememb zaradi oddanih žarkov. Radioogljik vgradimo n. pr. v sladkor, maščobo, beljakovino ali kakšno drugo snov. To snov potem obse-

vamo z močnimi dozami žarkov. Po obsevanju pa zasledujemo vse snovi, ki vsebujejo radioogljik in ki so nastale kot razcepki iz prvotne snovi zaradi močnega obsevanja. V tem primeru nam služi radioaktivnost kot orožje proti radioaktivnosti sami. Namen takih raziskavanj je prav ta, da ugotovljamo škodljive vplive žarkov.

Takih in podobnih primerov uporabe radioizotopov bi lahko navedli še mnogo. Tisoči in tisoči spojin in procesov, ki nastopajo v organizmih, nudijo neizčrpne možnosti uporabe radioizotopov. Z uporabo teh pa se uvrščamo med narode, ki s sodobnimi raziskovalnimi sredstvi rešujejo zapletene praktične in teoretične življenjske naloge. D. L.

Priprave za merjenje radioaktivnosti v raztopinah

V NAŠEM GOSPODARSTVU IN SOLSTVU MORAMO ZAGOTOVITI

KEMIJI PRAVO MESTO

Rast naše kemične industrije zaostaja za naglim razvojem v drugih deželah — Povečana skrb za strokovni kader pomeni tudi skrb za dopolnitev učnega načrta na srednjih šolah

Razvoju kemične industrije pripisujejo po osem svetu izreden pomen in ji zato v marsičem dajejo prednost pred drugimi vejami industrije. Spričo tega zadnja leta v posameznih državah nenadoma narašča delež kemične industrije v narodnem dohodku (Zahodna Nemčija 10 %, ZDA 7,5 %, Francija 7,2 %, Velika Britanija 6 %). Delež jugoslovanske kemične industrije v narodnem dohodku pa je precej nižji — znaša le 4 %. Če upoštevamo našo relativno zaostalost in da je bila večina objektov kemične industrije zgrajena šele po osvoboditvi, razmerje sicer ni tako slabo. Razumljivo pa je, da nam ugotovitve nizkega deleža kemične industrije nalaga navzlic objektivnim okoliščinam, ki so zakrile naš zaostanek, veliko skrb za povečanje naše kemične industrije.

Se posebej naj bi veljala naša skrb za razvoj kemične industrije v Sloveniji, ki ima v posameznih panogah skoraj stoletno tradicijo in vse naravne pogoje za pospešeni razvoj. Delež slovenske kemične industrije je namreč pod jugoslovanskim povprečjem in navzlic tradicijam pravzaprav na najnižjem klinu med našimi republikami, če odštejemo Črno goro, kjer kemične industrije še nimamo.

Poudarjanje potrebe po hitrejšem razvoju slovenske kemične industrije zatorej ne more pomeniti nekakšne samoljubnosti slovenskih kemikov in gospodarstvenikov. Nasprotno, slovenski kemiki opozarjajo v teh dneh na svojem kongresu prav izreden pomen, ki ga bi imel pospešeni razvoj kemične industrije v Sloveniji za vse naše gospodarstvo.

NARAVNI POGOJI ZA KEMIČNO INDUSTRIJO

V Sloveniji je na pretek prav tistih premogov, ki jih je škoda uporabiti zgolj za kurjenje v kakršnekoli namene. Zavedati se moramo, da je premog v modernem času predvsem prvina, ki jo je popolnoma moč izrabiti šele s kemično predelavo.

Lendavska in Filovška nafta, zlasti še poslednja, pomenita spričo prvovrstne kakovosti odlično surovino za razvoj naše petrokemije. V Lendavi bi tako lahko začeli s proizvodnjo metanola in formaldehidov. To pa pomeni izhodišče za proizvodnjo plastičnih mas, ki nudijo ogromno neizkoriščenih možnosti za obdelavo v industrijske, potrošniške, vojaške in druge namene.

Skrb za hitrejši razvoj slovenske kemične industrije mora pospešiti nadalje tudi večjo proizvodnjo soli, ki je napoved zelo deficitarna surovina. Velike pirsanske soline nudijo možnosti za elektrolitično pridobivanje soli in drugih surovin, ki jih močno potrebuje tudi naša industrija.

Med najbogatejšimi surovinami, ki z njimi razpolagamo, pa je les. Práv temu je menda vzrok, da z lesom še danes tako slabo gospodarimo. Medtem ko po svetu varčujejo z lesom, ki pomeni zelo dragoceno surovino, pa z njim pri nas dobesečno razmetavamo. Če hočemo naše godno gospodarstvo smotrneje izkoristiti, potem moramo predvsem misliti na kemično predelavo lesa.

Bogata surovinska baza za razvoj kemične industrije v Sloveniji ni edino bogastvo, ki ga nudi narava. V Sloveniji so zagotovljeni zadostni naravni energetski viri, ki bi omogočili prirast v naši kemični industriji.

NA STROKOVNI KADER JE TREBA MISLITI ŽE SEDAJ

Povečane rasti slovenske kemične industrije pa si ni moč zamisliti brez povečane skrbi za razvoj potrebnega tehničnega kadra. Pri nas je sedaj primanjkuje višjega, zlasti pa srednjega

strokovnega kadra. Se posebne omembe pa je vredno, da je tehnična izobrazba tudi tistih, ki so obiskovali naše srednje strokovne šole, zelo, zelo pomanjkljiva. Raven splošne izobrazbe absolventov srednje strokovne šole se je sicer izkazala na zadovoljivi višini. Manj razveseljava pa sta nesamostojnost mišljenja in nesposobnost pri praktičnem delu.

Po mnenju slovenskih vodilnih kemikov je temu vzrok pomanjkljiv učni načrt, kakor tudi dej-

jejo biologi, lingvisti in drugi, le pravih kemikov nimamo. Razen tega primanjkuje za pouk kemije potrebnih učnih pripomočkov. Kemije ni moč učiti s kredo v roki. Pouk kemije je treba napraviti zanimiv in privlačen — vendar ne le za dijake, temveč tudi za profesorje.

IZREDNI POMEN KEMIJE

Skrb za izboljšanje učnih načrtov na srednjih strokovnih šolah, kakor tudi, da bi bolje poučevali kemijo na drugih srednjih šolah in vzbujali zanimanje in veselje za to izredno pomembno področje človeške dejavnosti, mora zato spremljati vse naše napore — ne le za razvoj kemične industrije, temveč gospodarstva nasploh. Zdej si pač ni moč zamisliti domala nobenega področja dejavnosti, vstevši kulturno, kjer se ne bi srečali s kemijo. Perspektive, ki jih nakazuje prihodnost, kažejo, da bodo taka »srečanja« še pogostejša. Atomska doba naravnost kliče po kemikih — saj je po sedanjih razmerjih zaposleno v atomistiki manj kot 10 % fizikov, okrog 30 % elektroinženirjev, vtem ko so ostali — torej več kot 60 % — kemiki.

Storiti je torej treba vse, da bodo naše šole vzgajale ljudi, kot jih zahteva sodobnost. Modernega človeka je treba vzgojiti glede na nove proizvodne možnosti in potrebe. Prizadevati si moramo zatorej, da v teh naših naporih in vsak način ujamemo — našim razmeram primerno — ritem, ki ga je čutili v razvoju kemične industrije in s tem splošnega gospodarstva v tehnično razvitih državah. S. L.

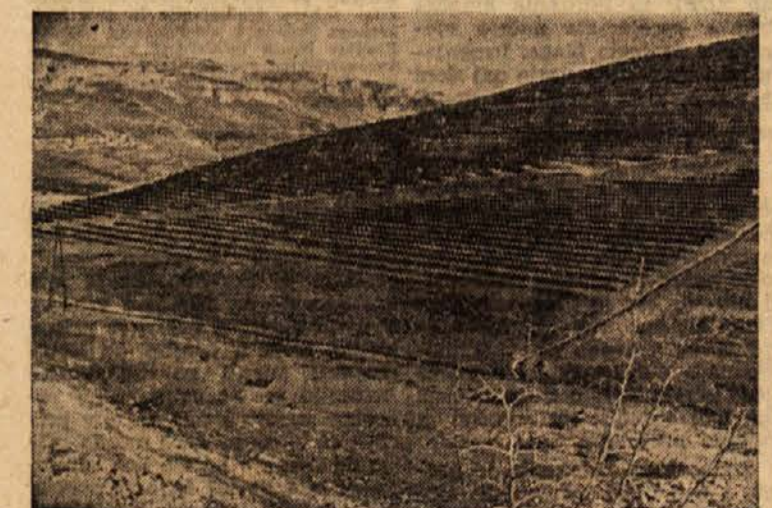
Moderni pouk kemije zahteva male, dobro opremljene laboratorije v vseh naših srednjih šolah

KMETIJSTVO NA KOPRSKEM

Novi vinogradi in nasadi oljk

na kmetijskem posestvu Brič

Bivša kmetijska delovna uprava posestva Brič začela druga Puče-Koštopona je v letih od 1949 do 1951 zrigolala nad 15 hektarov veliko gmajno »Rete« ob cesti Smarje—Puče. Prejšnji

Zrigoleda zemlja za vinograd pri Črnem kalu

lastniki, ki so ob ustanovitvi nove zadrge postali njeni člani, so dovolili, da so njihove parcele na tej gmajni združili, da bi tako dosegli lažje in hitrejše obdelovanje zemlje. Do reorganizacije zadrge so zadržniki pridelovali na tej površini krompir, pšenico oves in paradiznik.

Z reorganizacijo KDZ se je nekaj njenih članov pridružil kmetijskemu posestvu Brič. Ti so zavzeli stališče, da mora ostati ta kompleks tudi za naprej celota. Precej časa se je vlekel vprašanje zamenjave parcel tistih kmetov, ki so z reorganizacijo KDZ postali znova lastniki nekdanjih parcel bivšega pašnika. Ko je bilo ugodno rešeno to vprašanje, je

grad in vzoren nasad oljk. Celotno površino kompleksa bodo preuredili deloma v terase in deloma brez teras. Od skupne površine 20,58 ha bodo uredili 4,28 ha vinograde s terasami, 6,62 ha pa brez teras. Oljčnega nasada pa bodo uredili 5,28 ha brez teras in 2,61 ha s terasami.

Na parceli nad cesto Smarje—Puče bodo nasadili trte z namiznimi sortami grozdja: Kraljica vinogradov, Regina, Muškata žlahtina, Afus-All in Čapški biser. Pod cesto pa bodo sadili sorto Merlot. Za nasaditev namiznih sort grozdja so se odločili zato, ker pelje prav skozi sredino parcele dobra avtomobilska cesta Smarje—Puče, ki bo omogočala

hitro nakladanje in odvažanje grozdja do potrošnikov.

Ta kraj ima izredno ugodne naravne pogoje za vinogradništvo in sadjarstvo. Bližina morja vpliva, da so tu zime milne in se temperatura le redko zniža pod ničlo. Nove vinograde in nasade oljk bodo uredili tako, da bo mogoča strojna obdelava, kar bo pomenilo obdelovanje. Na parceli bodo uredili potrebne poti, odtočne jarke za vodo, zgradili velik železobetonski vodni rezervoar z vsebino 125 kubičnih metrov. Tako bodo imeli na razpolago dovolj vode za škropljenje.

Strokovnjaki računajo, da bo nov vinograd dal pri pravilnem gojenju in oskrbovanju v polni rodovitnosti 60 hl vina na hektar. Če računamo, da bo prodajna cena vina 70 dinarjev za liter, bo vrednost pridelka na hektar znašala 420.000 dinarjev, od celotne površine 10,90 ha vinograda pa 4.578.000 dinarjev.

Nov oljčni nasad pa bo po računih strokovnjakov pri dobrem oskrbovanju in negovanju dal povprečno 490 litrov olja na ha. Od skupne površine 7,83 ha bo dal ta nasad oljk pri polni rodovitnosti za 1.244.970 dinarjev olja, če računamo ceno za liter olja 300 dinarjev A.

● **Rekordna proizvodnja časopisnega papirja.** Svetovna proizvodnja časopisnega papirja je v letu 1956 dosegla 12,5 milijona ton, ali 8,1 % več, kakor v letu 1955. Ukaj ni všteta proizvodnja časopisnega papirja SZ in drugih dežel vzhodne Evrope. V proizvodnji časopisnega papirja je na prvem mestu Kanada s 6,5 milijona ton, na drugem ZDA 1,75 milijona ton, slede Finska, Švedska in nekatere druge dežele.

Nova številka časopisa »DELO IN VARNOST«

Tudi številka 8-9 strokovnega časopisa »Delo in varnost«, ki je pravkar izšla, po svoji pestrosti in aktualni vsebini ne zaostaja za prejšnjimi. V uvodniku »Odelki za organizacijo dela v podjetjih« poudarja Franjo Ales važnost in nujnost njihovega vsebinskega uveljavljanja pri poslovanju podjetij, saj je ekonomski učinek podjetja v nemali meri odvisen tudi od organizacijskih del in sposobnosti, ki vplivajo na rezultate proizvodnega in tehnološkega postopka.

Pod poglavje »Organizacija dela« sodita v tej številki še članek dr. Leona Jerovca o kritični točki v poslovanju gospodarske organizacije in sestavek inž. Franca Debeveca »Komunikacije v podjetju«. Iz industrijske psihologije prinaša časopis s številnimi slikami ponazorjen članek dr. Mirka Fibrova: »Uporaba psihologije dela v industriji«. Sledi poročilo I. B. z mednarodnega kongresa o problematiki mesebnih odnosov v gospodarstvu. O zaščitnih očalih piše inž. M. B. Rubrika »Varnost pri delu« je to pot bogato zastopana. O higienoski zaščiti službi piše Franjo Belak, o nesrečah pri delu v celjskem okraju razpravlja Franc Prelovec, o nesrečah pri delu s krožnimi žagami pa Jože Stusej. Sledi obširen kritični sestavek inž. Janka Svajgerja o nesrečah pri delu v slovenskih železarnah, na koncu pa nadaljuje inž. Boris Gostiša svojo razpravo: »Priradni brusilni in umetni brusilni koloteci«.

GOSPODARSKE vesti

● Okoli 16.000 ton brezšivnih cevi bo predvidoma izvozila letos Železarna v Sisku. Za njene izdelke vlada v tujini precejšnje zanimanje in prejema tovarna naročila iz evropskih in ameriških držav.

● 18 ladij z nosilnostjo 30.000 ton bo v letu 1957 izdelala ladjedelnica »Tretji maj« na Reki. Med njimi bo izdelanih 7 velikih tankerjev z nosilnostjo nad 10.000 ton, tri ladje za obalno plovo po 1500 ton nosilnosti ter več manjših ladij.

● Največji izvoz povojnih let smo dosegli lani v decembru, in sicer smo izvozili blaga za 11,5 milijarde dinarjev. Vrednost izvoza v letu 1956 znaša skupno

okoli 96 milijard dinarjev, medtem ko smo v letu 1955 izvozili različnega blaga za 74,1 milijarde dinarjev. Po družbenem planu za leto 1956 za izvoz predvideno vrednost blaga smo tako preseglji za 6 milijard dinarjev.

● Zvišanje življenjskih stroškov v Angliji. Po podatkih angleškega finančnega ministrstva bo pomanjkanje bencina in naftnih derivatov vplivalo tudi na cene mnogih izdelkov, tako da se bodo zvišali življenjski stroški. Podražitev bencina in nafte je v zvezi s sueško krizo in s tem povezanim pomanjkanjem tega za industrijo potrebnega goriva.

● Jugoslovanski izvoz v novembru je znašal 8538 milijonov dinarjev, lani ob istem času pa samo 7005 milijonov dinarjev. Prvih 11 mesecev letošnjega leta je vrednost jugoslovanskega izvoza narasla na 84,3 milijarde dinarjev.

● Za 14 milijard dinarjev kablov je letos izdelala tovarna kablov v Svetozarovem. Prvotna planirana vrednost proizvodnje kablov je znašala 17 milijard dinarjev, toda zaradi pomanjkanja nekaterih naprav so kasneje plan proizvodnje zmanjšali.

● Stalen porast proizvodnje jekla v Evropi. Po podatkih Evropske ekonomske komisije se je proizvodnja jekla prvih devet mesecev letošnjega leta v Evropi znatno povečala, tako da znaša proizvodnja Zahodne Nemčije 23,7 milijonov ton, Velike Britanije 19 milijonov ton, Francije 12,6 milijona, Belgije 6,1, Italije 5,9 milijona ton. Sledejo Luxemburg, Vzhodna Nemčija, Avstrija, Holandija in Jugoslavija.

Mladina ostaja brez poklicev

Ugotovitev, da številni mladinci in mladinke v mestih in industrijskih središčih ostanejo brez poklicev, odnosno se ne zaposlijo, povzroča zaskrbljenost. Ko ugotavljajo tako dejstvo, ne moremo hkrati mimo tega, da na primer v celjskem okraju obr-

ništvo zaostaja, ker ni naraščaja. Nekatere otroke so domala brez naraščaja. Za vse to je še težko najti prave vzroke, nedvomno pa je, da bo treba o teh problemih globlje razmisliti.

V Celju je precej mladine končalo obvezno šolanje, odnosno srednje šole, le-ta pa se ni vključila v uk, ali zaposlila v tovarnah in drugod. — V celjskem okraju je lani končalo obvezno šolanje in srednje šole 1346 mladincev in 1366 mladink, torej skupaj 2712 mladih ljudi. Od tega se je vključilo v uk in razne poklice le 433 mladincev ter 179 mladink, a doma jih je ostalo skupaj 2159. Z leti se bo slednje število še stopnjevalo in čez čas se je pričakovati znaten pritisk ne-kvalificirane delovne sile brez zaposlitve. Starši in družbene organizacije naj bi se nad slednjim bolj zamislile ter poiskale možnosti za vključitev mladih ljudi v šole in drugam.

Dokaj nerazumljivo je na drugi strani pomanjkanje naraščaja v nekaterih strokah obrti v

celjskem okraju. Čeprav je na območju okraja le 1408 zasebnih in 320 socialističnih obrtnih obratov (skupaj 1728), se uči v teh obratih samo 1207 vajencev. Obrati socialističnega sektorja skrbijo bolj za vzgojo vajencev, saj je v teh obratih v uku 466 vajencev. Ostalih 741 se uči pri privatnih mojstrih. Možnosti, da se mladi ljudje z ustrežno šolsko predizobrazbo izučijo obrti, so precejšnje. Vzroke za sedanje stanje je torej potrebno skrbno raziskati in pravočasno ukreniti potrebno za mladi rod. K.

Razpravljali so o družbenem planu za leto 1957

V Mozirju je občinski komite ZKS imel konferenco, na kateri so bili navzoči tudi sekretarji osnovnih organizacij ZK. Razpravljali so o Zveznem družbenem planu za leto 1957. V razpravi je sodelovalo več članov. Zlasti so odobravalisti iste določbe družbenega plana, ki predvidevajo dvig življenjske ravni naših delovnih ljudi. Menili so tudi, da imajo organi delavskega samoupravljanja in organi družbenega upravljanja premalo finančnih sredstev, s katerimi bi lahko sami razpolagali. Tako stanje zavira uspešno družbeno in delavsko upravljanje. Da bi se lahko znižali stroški državne uprave, so navzoči sklenili, da je potrebno poprej spremeniti sam sistem dela v državni upravi in ga bolj poenostaviti. S tem bi se lahko tudi znižalo število uslužbencev. Ob takem stanju kot pa je sedaj, pa zahteva skoraj vsak dan več uslužbencev.

Sklenili so o družbenem planu razpravljati tudi na sestankih osnovnih organizacij ZK in občnih zbiorih vaških odborov SZDL. Na seji so razpravljali še o nekaterih organizacijskih vprašanjih in sprejeli več sklepov za bodoče delo.

Izdelali so zazidalne načrte

Za vse večje kraje moziške občine so pred kratkim izdelali nove zazidalne načrte. Novi zazidalni načrti so izdelani tako, da upošteva sedanje stanje posameznih naselij, na drugi strani pa predvidevajo površine, ki jih bodo v prihodnje lahko zazidali. Ob sodelovanju zainteresiranih faktorjev so te načrte pred kratkim skupno s predstavniki OBLO ponovno pregledali. Načrte bodo v kratkem predložili na vpogled državljanom, le-ti naj bi dali pripombe. Pametne pripombe državljanov bodo vsekakor dobrodošle. Tako se bodo novogradnje v moziški občini v bodoče odvijale skladno z zazidalnimi načrti. —er

Šmartno ob Dreti

V zadnjih dneh pravkar preteklega leta smo se člani SZDL v Šmartnem ob Dreti zbrali na redni letni občni zbor, da kritično ocenimo svoje delo na političnem in gospodarskem področju. Tov. Edi Herman iz Nazarij nam je povedal marsikaj zanimivega in odgovoril na številna vprašanja navzočih članov, ki so se tikala raznih perečih vprašanj našega kraja, kot n. pr. socialno ogroženih članov SZDL, nizkih cen klavne živine in drugih.

Udeležba na zboru je bila zelo številna. Člani so si izvolili nov upravni in nadzorni odbor, ter mu položili na srce, da bi vestno in s čutom odgovornost vršil zaupane mu naloge, kakor je uvodoma naglasil tov. Herman. Lani je odbor slecer kar dobro delal, samo premalo je imel povezave z ostalimi organizacijami na terenu. Novi odbor pa je sklenil sodelovati z vsemi organizacijami, da bodo lahko razpravljali o vseh vprašanjih, ki se tičejo našega kraja.

Občinski ljudski odbor je podprl izobraževanje in ljudsko-prosvetno dejavnost

Ljudskoprosvetna in izobraževalna dejavnost je v žalski občini precej razgibana, saj deluje kar 16 prosvetnih društev in 21 knjižnic. Dobro delajo društva v večjih industrijskih središčih (Polzela, Prebold, Lobje), kjer uživajo pomoč delovnih kolektivov in materialno podporo podjetij. Teže je na podeželju, v manjših krajih, kjer take pomoči ni. Ne trdimo sicer, da v drugih krajih društva niso agilna. Tudi drugod si prizadevajo, kako bi nudili delovnim ljudem čimveč razvedrila, zabave in vzgoje.

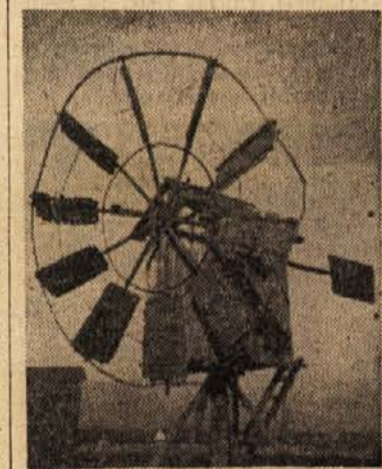
Razen ljudskoprosvetnega udejstvovanja (nastopi, igre, koncerti, itd.) pa je naloga prosvetnih društev tudi ta, da ustvarjajo pogoje za izobraževanje delovnih ljudi s prirejanjem tečajev in predavanj, s posredovanjem dobre knjige, s prirejanjem družabnih večerov in proslav. Za tako vrsto dejavnosti pa so potrebna sredstva, ki jih društva sama ne morejo zbrati. Zato je izobraževalna dejavnost večkrat zapostavljena, knjižnice života-rjio, ker jih društva ne morejo sama vzdrževati. Podjetja ne smejo prosto razpolagati s svojimi viški. Kmetijske zadruge pa prav tako v večini primerov za- vratajo pomoč z izgovorom, da smejo vložiti dobiček le v sklade za pospeševanje kmetijstva. Ali ni končno tudi izobraževanje kmečkega proizvajalca v prid povečanju proizvodnje?

Občinski ljudski odbor je kljub majhnim proračunskim

sredstvom uvidel potrebe prosvetnih društev in jim ob koncu leta 1956 na predlog občinskega Sveta Svoboda in prosvetnih društev dodelil 600.000 din podpor. Prosvetna društva bodo s temi sredstvi krila predvsem izdatke za izobraževalno dejavnost in za izpolnitev knjižne zaloge v knjižnicah. Le s stalno materialno in moralno podporo ljudske oblasti, gospodarskih in družbenih organizacij bodo prosvetna društva lahko odigrala tako izobraževalno in vzgojno vlogo, ki jim v današnjem času pripada. To je upošteval tudi OLO, ko je odmerjal sredstva za društva. Tudi šahovski klubom, telesno-vzgojnim društvom in gasilskim organizacijam je dodelil precejšnja sredstva za pospešitev njihove koristne dejavnosti.

Dohodke iz obrti - investirati v nove delavnice

Okrajna obrtna zbornica Murska Sobota je sestavila proizvodni načrt vse obrtniške dejavnosti v letošnjem letu, posebej pa za družbene obrate in zasebne obrtnike.

Mlin na veter v Kungoti na Ravnem polju

Proizvodnja družbenega sektorja obrti bo za 5% večja, kot je bila lanska realizacija, a še vedno manjša, kot je bila predvidena v lanskem družbenem načrtu. Na obrtni zbornici pravijo, da lanski proizvodni načrt ni bil sestavljen dovolj natančno, zato ga ni bilo moč uresničiti.

Družbeni sektor obrti bo letos ustvaril 1011 milijonov dinarjev bruto produkta, v katerem bo zajeto 600 milijonov dinarjev materialnih stroškov, 32 milijonov dinarjev amortizacije, 136 milijonov dinarjev sklada za plače, 167 milijonov dinarjev presežka dela, ostalo pa razne druge obveznosti. Iz presežka dela bodo prispevali 30 milijonov dinarjev v občinske investicijske sklade, kar bo treba v celoti vložiti nazaj v obrt, predvsem za ustanavljanje novih delavnic, ker zasebni sektor nazaduje.

V proizvodnem načrtu zasebnega sektorja obrti so morali upoštevati, da bo letos delalo okrog 180 obrtnikov manj kot lani. Približno toliko jih je odpovedalo samostojno dejavnost, češ da ne zmorejo družbenih obveznosti.

Okrajna obrtna zbornica je izdelala proizvodni načrt za vsako občino posebej in ga poslala tudi občinskim ljudskim odborom. Nekateri ljudski odbori niso sami sestavili proizvodnega načrta obrtne dejavnosti ali so ga sestavili površno. Zato si lahko pomagajo z načrtom okrajne obrtne zbornice. V času od 13. do 21. januarja bodo na sedežih

vseh občin konference obrtnikov, na katere bodo povabili tudi predstavnike občinskega ljudskega odbora in odborov raznih organizacij, da bi se seznanili z raznimi vprašanji obrtništva.

Eden glavnih namenov konference je, da bi obrtniki začeli izpolnjevati svoje proizvodne načrte takoj v prvih mesecih in ne šele v drugi polovici leta. To velja predvsem za proizvodno dejavnost, vtem ko so usluge odvisne v večji meri od naročnikov. Vendar bo z ustreznimi cenami in kakovostnim delom tudi predvidene usluge lahko izpolnili, saj so v načrtu upoštevali razen zmogljivosti delavnic tudi potrebe potrošnikov. P.

Šest let naporega in vztrajnega dela

V Murski Soboti so imeli po osvoboditvi več režiserjev, ki pa so pripravili vsak samo po nekaj dramskih del, ker so se eni preselili, drugi pa zaradi preza-poslenosti zapustili dramsko dejavnost. Po letu 1947 je odrska dejavnost upadla, ker ni bilo nobenega režiserja. Niti takrat, ko so ustanovili sindikalno kulturno umetniško društvo in sta bila pevski zbor ter orkester zelo delavna, niso mogli oživiti dramske sekcije, dokler ni prevzel režije leta 1949 Jože Zrim. Takoj prvo jesen je začel pripravljati hkrati dve skupini in je doslej režiral okrog 20 del, kar je povprečno tri letno. Uspešno pa vodi tudi veliko murskosoboško knjižnico, ki je odprta skoraj vsak dan, saj ima okrog 12.000 knjig in več kot 1000 rednih bralcev.

Vsa odrska dela dramske sekcije sindikalnega kulturno umetniškega društva do jeseni 1954 je razen enega režiral Jože Zrim, čeprav je tudi sam v tej umetnosti amater. Nekaj izkušenj na odru si je pridobil že pred vojno, ko je igral pri soboškem Sokolu. Pozneje se je izpopolnjeval na režiserskih tečajih, ki jih je pripravil Glavni odbor Ljudske prosvete Slovenije. Iz teh tečajev je dobila Murska Sobota sicer več režiserjev, vendar šele v zadnjem času

Po nekajletnem molku v dramski dejavnosti ni bilo lahko zbrati dobrih in navdušenih igralcev. Težave so večale tudi pogoste preemistitve igralcev predvsem na pomanjkanje dvorane. Večkrat je moral režiser Zrim vskočiti tudi kot igralec, da ni bilo treba prestave odpo-

Razvaline Celjskega gradu

LETNI OBČNI ZBOR OSS MURSKA SOBOTA

Nezadosten politični vpliv in večja aktivnost pri upravljanju

Politične organizacije se še niso zadostno uveljavile v pomurskih gospodarskih organiza-

cijah in ustanovah, kar je moči sklepati iz tega, da lani niso bile povsod zadovoljivo uresničene proizvodne obveznosti po družbenem načrtu. Sindikalna organiza-

cija ne more biti zadovoljna s 15-odstotno negativno razliko med planiranimi in uresničeni obveznostmi v celoti. V podjetjih se bodo morali zategadelj veliko bolj zavzemati za izboljšanje organizacije dela in notranjih odnosov v delovnih kolektivih. Dokaj problematične so tudi izgube kmetijskih posestev, slaba udeležba predstavnikov sindikata v potrošniških svetih, nekonkurenčnost obrtnih podjetij in drugi problemi.

30-letnica orkestra DPD »Svoboda« v Ljutomeru

Pred tridesetimi leti — leta 1927 — sta bila v Ljutomeru ustanovljena orkester in glasbena šola. Njun ustanovitelj je bil zaslužni prosvetni delavec Franc Zacherl. Po zadnji vojni je prevzel vodstvo tovariš Avgust Loparnik.

Svoj 30-letni jubilej bo orkester proslavil s samostojnim koncertom s podnaslovom »Nastop mladih talentov«. Koncert bo v soboto, 19. januarja zvečer v Domu kulture. Poleg orkestra z Beethovnovo »Egmontovo ouverturo in I. simfonijo in Č. Duru tega skladatelja, bodo nastopili še trije mladi solisti ob spremljavi orkestra. Nada Nedl bo izvajala Dittersdorfov koncert za klavir in orkester. Sin našega znanega skladatelja Blaža Arnič — Lovrenc Arnič, ki je star šele 12 let, bo izvajal skladbo svojega očeta »Prvi polet«. Joško Murga bo ob spremljavi orkestra igral Vevrov koncert za klarinet in orkester.

Preteklo leto je število članov sindikata naraslo v pokrajini za okrog tisoč. Mnogo članov pa bi se dalo še pridobiti — to bo letošnja naloga — zlasti med gospodinjstvi pomočnicami in delavci, ki so zaposleni pri zasebnih delodajalcih, vendar samo s prepričevanjem in potrpežljivim pridobivanjem. Nekaj važnejših in kritičnih ugotovitev (ki pa ne izključujejo doseženih uspehov) iz poročil in živahne razprave na občnem zboru okrajnega sindikalnega sveta v M. Soboti, ki je bil preteklo nedeljo in sta mu poleg drugih gostov prisostvovala tudi sekretar OK ZKS tov. Miloš Ledinek in predstavnik republiškega odbora ZSS tov. Jože Plevnik.

Proslave v Rušah

V soboto so v Rušah pričeli praznovati občinski praznik, ki ga praznujejo v spomin, ko je 8. jan. 1943 na vrhu zelenega Pohorja padel ves prvi pohorski bataljon. Za uvod praznovanja so priredili v Rušah v soboto strelski dvoboj z zračno puško med SD prvega pohorskega bataljona iz Ruš in SD Joco Zagarnik iz Maribora. Zvečer so predvajali jugoslov. film »Volčja noč«. V nedeljo so tekmovali kegljaci, šahisti in tekači. Dopoldne so pogostili otroke in svoje padlih borcev.

Slavnostne seje ObLO so se udeležili ugledni funkcionarji iz Maribora. Komemoracije pred spomenikom padlih pa se je udeležilo izredno veliko Rušanov. Ob zaključku komemorativne svečanosti je izpred spomenika v Rušah odšla k Trem žeblijem tudi posebna patrolja, kjer je v terek skupno s ostalimi patrolami iz Oplotnice in drugod prisostvovala posebni svečanosti. Zvečer je bila svečana akademija.

V nadaljevanju občinskega tedna bo v terek še razvite pionirske prapora. V sredo bodo gledali jugoslovanski film »Frosina«. V četrtek bo predavanje o pohodu XIV. divizije na Štajersko; v petek bo mladinska predstava za pionirje. Za zaključek občinskega tedna pa bodo v nedeljo še športne prireditve.

Do 45 ton cinka dnevno. Ze več kot mesec dni obratuje v topilnici Cinkarne v Celju vseh deset peči. To se sicer redko zgodi, ker je ta ali ona peč v remontu. Kvaliteten koncentrat cinkove rude omogoča bogat izplen cinka in sicer 90 do 92%. Sedanji nivo proizvodnje omogočajo tudi trpežnejše retorte, ki jih izdelujejo iz uvožene — češke gline.

Zaradi takih okoliščin se giblje proizvodnja med 42 do 45 ton cinka na dan. K takim uspehom pa je precej pripomogel kolektiv topilnice. K.

Nenavaden mlin

Prvi hip bi človek rekel radar, pa je le nenavaden mlin na veter pri Kungoti na Ravnem polju. 83-letni Sebastijan Topolovec ga je zgradil v mladih letih in mlin še danes melje moko Topolovčevim. Očanec Sebastijan pravi, da je prišel na zamisel takega mlina ob pogledu na klopotec. »Zakaj bi ta reč samo ropotala, če lahko tudi melje,« pravi. Mlin ima svojo zgodovino. Pred 25 leti je močan veter strl soho, na kateri se obrača, kar pa Topolovec ni vzelo poguma in ga je popravil. Podobna mlina so po Topolovčevem zgledu napravili tudi v Hajdini in Zlatoličju, pa se nista obnesla, ker graditelji niso upoštevali vseh njegovih napotkov. Topolovčev

mlin na veter pa še danes melje za domače potrebe. Je ves iz lesa in res deluje po principu klopota: na sohi se obrača za vetro, ker ima »repa«, le mesto macljev ima transmisijo, ki poganja mlinsko kolo. V zimskih dneh, ko je dovolj vetra, zmelje po 45 kilogramov rži ali pšenice. Ima štiri sita in zmlata moka je prvovrstna. —mr

»Oh, ta savinčan!«

Ze več mesecev se vozim v službo z vlakom št. 7651 in se vračam z vlakom št. 7558 iz službe domov. Malokdaj pa imam srečo, da bi lahko našel prost sedež ali pa vsaj mesto v vagonu in sem po navadi kar na hodniku. Vlak ima namreč po navadi le pet vagonov. Od tega sta dva za dijake, dva za ostale potnike, eden pa je I. razred. V vagon I. razreda se lahko potnik v primeru prevelike gneče spravilo na hodnik, če jim to sprevidnik dovoli. Malo bolje je ob povratku popoldne, ker vozi dve uri poprej še en potniški vlak, ki odpelje dijake in preostale potnike. Ali ne bi mogla Uprava železniškega transportnega podjetja v Celju (ali kje?) poskrbeti, da bi imel ta vlak vsaj še en vagon za uslužbence, ki se vozijo v službo.

Stalna skrb za otroke in matere v ptujski občini

Svet za varstvo matere in otroka pri občinskem ljudskem odboru v Ptujju se je minulo leto ukvarjal s številnimi vprašanji s področja varstva matere in otroka. V prvi vrsti si je svet prizadeval dobiti jasno sliko stanja v občini ter bo v ta namen napravil posebno anketo. Lani so člani sveta večkrat obravnavali problem šoloobveznih otrok, ki služijo za denar pri tujih ljudeh in kar jim škodi pri učenju. Glede tega se je svet povezal s šolami v občini in skupaj z njimi rešuje najbolj kričeče primere. Svet je obravnaval tudi vprašanje šolskih kuhinj in prehrane otrok. Pri svetu je imenovana komisija za dodeljevanje podpor

mladoletnikom iz sklada za varstvo otrok. V ta namen je lani odobrila komisija 568.329 dinarjev. 94 otrok je bilo poslanih v počitniške kolonije, za otroke v domovih in za rejnine pa plačuje občinski ljudski odbor letno čez 3 milijone dinarjev. Velika ovira pri povečanju sredstev tega sklada je odklonilno stališče gospodarskega sveta pri občini, da bi se vanj stekalo 3% lokalnega davka od prometa z alkoholnimi pijačami v gostinstvu. Lani se je v skladu zbralo samo 102.375 dinarjev. Svet za varstvo matere in otroka se bo tudi letos prizadeval, da bo na svojem področju reševal številne probleme otrok in mater. —mr.

vedati ali preložiti. Dvorana pa je bila vsa leta in je še sedaj najtrši oreh. Zaradi tega je bilo težko navduševati igralce za dramsko umetnost. Igralec mora žrtvovati mnogo prostega časa, preden obvlada svojo vlogo na odru, kar mu ne more plačati nihče, ker sekcija niti društvo nimata sredstev. Če pa mora skoraj do premiere vaditi v tesni sobici, kjer se ne more gibati tako kot na odru, in zaradi tega pred občinstvom ni tako uspešen, kot bi lahko bil v boljših pogojih, mora imeti mnogo navdušenja, da vzdrži. Vzlic vsem težavam je po režiserjevi zaslugi krog mladih

Ulica v Murski Soboti

DOMOVINA, GLEJ, UMETNIK

POKOJNI JOZE PLEČNIK NA ZADNJEM POČIVALIŠČU V SVOJEM DOMU

Teško mi je pisati učeno razpravo o njem, ki mu je pravkar otrpnila roka in je prestal snovati njegov duh. Potrpežljivi čas bo dopustil, da mu izmerimo globino in širino, ki smo ju doslej le slutili in smo vrednotili njegovo delo v časovnih zaporedjih, ki so jih odredila določena, često tako zelo nevažna gledišča. Dunajska, praška in ljubljanska doba! Kakó tesna in krivična je utesnitve njegovega genija v ta zaporedja, ge-

posnemanju historičnih oblik, se je z njegovim posegom prerodila; pričenojalo je klti seme, ki ga je zasejal, in to kljub tesnim prilikam in pogostnemu nasprotovanju odločujočih.

Odsel je mlad v svet, s še neodrejenim in vendar v bodočnost stremočim programom. Vključil se je v napredni tok dogajanj na prelomu stoletja. Ni ostal dolžnik za vse tisto, kar je v torišču mladih sil pridobil. Prekaljen je odšel z Dunaja v Prago in je s svojim delom preporočil češko arhitekturo. Coprav je bil ves čas najtesneje povezan z domovino, je šele s sprostitvijo kipečih sil po

prvi vojni posegel v oblikovanje njenega duhovnega izraza in se uvrstil kot poslednji tvorni člen v poslanstvo Slovenske moderne. Ne smemo namreč pozabiti, da zore dosežki v arhitekturi v nenehni in trdi borbi z materijo, da zahteva njen dokončni in prečiščeni izraz nadvse zahtevno delo in jasen program. Le s samoodpovedjo in z vero v svoje poslanstvo je uspel, da je razplamtel ogenj, ki ga je užgal na skromnem ognjišču mlade slovenske univerze.

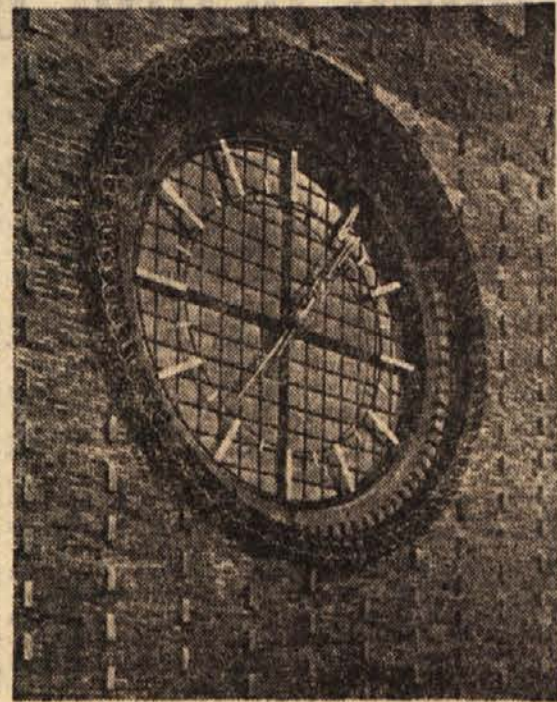
Postopoma, korak za korakom je pričel uresničevati svoj program. V obsegu velikopoteznih zamisli je pristopil k reševanju navidezno neznatnih nalog. Ko je izbrusil podrobnosti do poslednjih možnosti, je posegel k uresničevanju zahtevnejših problemov. S prebuditvijo raznolikih obrti in z neumorno vzgojo sodelujočih je postavil trdne osnove za nadaljnje delo. Razpon njegovega snovanja je postajal vedno večji. Vkljub temu je ostalo njegovo delo do kraja odtehtano in izbruseno. Veličina zamisli ni bila nikdar oslabiljena z nizanjem do poslednjih možnosti izbrusenih podrobnosti; te pa niso bile nikdar zanemarjene vkljub velikopotez-

nosti celotne zasnove. Vse njegovo delo je polno sozvožij in odtehtanih razmerij. Izraz njegovega dela je ves čas jasen in krepak: v početku je neugnana, zajet v iskanju novih poti, ki jih odpira v časovnih zakonitostih vseh preživelih spon osvobodjeni program; kasneje se umiri in dobi strožji značaj, h kraju pa postane poln plastičnosti in kompozicijskih smelosti, ki se stikajo nekje z izrazom, značilnim za razdobje mladostne rasti.

Krog njegovega snovanja je zaključen. Ko sem šel danes iz Grabenske šole, kamor je on do zadnjega prihajal na delo, je januarsko sonce s pomladno močjo obsevalo ta del mesta, ki mu je on dal svoj pečat. Pod njegovo močjo so do kraja zaživele oblike na Križankah in Knjižnici, in ko sem se bližal Trgu Revolucije, je pred očmi razmišljujočega rastle vizija propilej, v katerih je celotna, ne do kraja dopolnjena kompozicija dobila svoj monumentalni zaključek, propilej, ki naj bi postale Plečnikove propileje v trajen spomin na moža, ki je utrl pota slovenski arhitekturi in je zlahtno preobrazil slovensko prestolnico.

Marjan Mušič

LJUBIL JE NARAVO, MOGOČNA DREVEŠA, MALE, SKRITE ARHITEKTONSKE PODROBNOSTI — SPOŠTOVAL JE VSAKO ČLOVEŠKO DELO, KI JE BILO USTVARJENO PO ZAKONIH LEPOTE

URA se je ustavila...

DETAIL S PLEČNIKOVEGA STOLPA V PRAGI

PLEČNIK IN STARI SPOMENIKI

V žitljenjepis velikega renesančnega arhitekta in teoretika L. B. Albertija beremo, kako je ljubil vse, kar je bilo lepega; ob pogledu na mogočna drevesa in žitna polja je moral jokati, lepe in častiljive stree je imenoval »radost narave« in se jih ni nikoli naveličal ogledovati; predosem pa je spoštoval vsako delo ljudi, ki je bilo ustvarjeno po zakonih lepote — prepričan je bil, da tisti v njih skoraj nekaj božanskega. Michelangelo, ki je s ponosom trpel Bramantejevo kovarstvo, je svojskega tekmeča, ko je ta malomarno in nebržljivo rušil stare antične stebre in mozaike v baziliki sv. Petra, opričo papeža Julija II. neusmiljeno ozmerjal, češ, nazidavati milijone opek ni nič posebnega, izoblikovati in sam tak stebel pa je velika umetnost. Oba Alberti in Michelangelo sta stala trdno z obema nogama v areni

dobnega žitljenja, njuno delo je bilo grajeno za sodobnost ter bodoča pokolenja — in vendar sta spoštovala tudi umetnostne proizvode starih generacij.

Podobno je bilo tudi z našim Plečnikom. Tudi on je ljubil naravo, mogočna drevesa, male, skrite arhitektonske podrobnosti in tudi on je spoštoval vsako človeško delo, ki je bilo ustvarjeno po zakonih lepote.

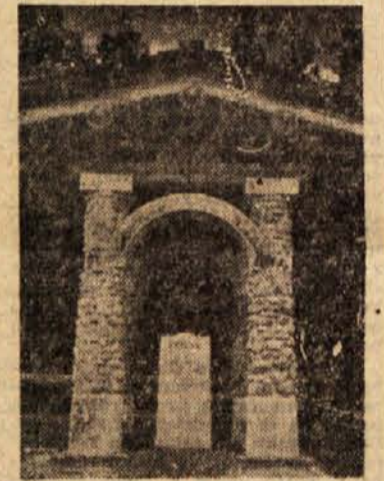
Ko so v Kranju postavljali spomenik Francetu Prešernu, vsa si z mojstrom ogledala tudi prelepo kranjsko katedralo. Mojster se je ustavil pod zvonico, nenadoma je pristopil k steni, ki je bila grajena iz pravilnih gotških kvadratov, iztegnil je roko in pričel s prsti slediti presledkom med kamni: »Kakšna zidava, kakšno delo, kako je to leplo!« je mrmral v brado. Nikoli ne bom pozabil lepe starčevske roke, ki je nežno in ljubeče drsela po porušeni kamenja. Noben ljubimec ne bi tako pristržno božal svoje izvoljenke, kakor je to storil mojster ob tem zidu, nastalem pred danimi stoletji. Tedaj sem spoznal in sam delček Plečnikovega arkanuma — razodele so mi bile globoke korenine, s katerimi je bil naš mojster povezan v ljubezni in spoštovanju do naše tradicije.

Plečnikov odnos do »častiljivih starcev« — do starih spomenikov — je bil odnos kramljanja, razgovora in superenega razumevanja. Čas in prilike so nagrmadile ob njih množico gradov in nedoslednosti. Tu je prevzel mojster vlogo vrtnarja, ki je moral izpuliti plepel, da je cvetje zažarelo v osaj lepoti. Treba je bilo odresiti Trnuljčico iz stoletnega spanja, toda zato je moral mojster odstraniti hosto trnja in neprehodnega grmovja. V tem smislu je Plečnik delal na Hradčanih. Porušil je stari trdnjanski zid, zato da je izoblikoval teraso z razgledom na mesto, odkril je stari srednjeveško naselbino, izpremenil podstavek sv. Juriju, luščil je nepomembno navlako, zato da se je zasvetilo jedro v polnem sijaju in je tako v neprestanem pogovoru in tihem sporazumu z že zdavnaj umrliimi stavbeniki dodajal svoje ustvaritve, ki so celoti pomagale do popolnega sozvožja. Srdito so ga pri tem delu napadali, toda ko je bila delo končano, so vsi pošteni strokovnjaki sklonili glave v pritrjenanju. Toda kaj bi hodili na Hradčane, ko pa imamo v Ljubljani naše oziroma Jakobičeve Križanke. Ne vem, če se ni mojster ob tem delu spominjal našega velikega slikarja, toda pustimo to! Ali se spominjate pustega zidu, s katerega se je v velikih zapletah luščil omet? Danes ga skoraj ne spoznamo več, postal je lep, kakor pas pri narodnih nošah. In dnočišča z veliko lipo ob ohradu v poslopje? Popreje ga nismo niti videli, danes je tam lapidarij. In velikega dnočišča-smetišča? Pod mojstrovimi rokami se je spremenil v cortile, kakršnih imamo malo ali pa nič v Ljubljani. Mojster je stari arhitekturi dodal svoje lahke in živopisne arkade, zgrafite, tlak in pa kandelabre. Ali se je s tem ozdušje kaj spremenilo, ali ne počiva danes pred nami mogočno renesančno poslopje v asaj svoji veličini in poveličani lepoti? Naposled, kdo bo branil bogatega človeku, da ne bi svoj ljubljani ženi podaril ogrlico in lepa oblačila!

Plemenita roka, ki je božala kamenite kvadre, je omahnila za vedno. Se poprej pa je napisala na Križankah besede, ki govorijo o milijonih človeških žitljenj in o trajni vrednosti človeškega dela — besede, vredne ustvarjalca arhitekture perennia.

Edvard Ravnikar

Dr. STANE MIKUŽ

SPOMENIK PADLIM PARTIZANOM IN TALCEM IZ SELSKE DOLINE

nija, ki je ves čas sprejemal najzlahtnejše sokove iz kristalno čiste vrelce slovenske zemlje. Dasi ni prišla nepričakovano, nas je globoko pretresla njegova smrt. Spomini se grmadijo in segajo daleč nazaj, ko se je v zenitu svojih sil odzval klicu rodine in je stopil na zapuščeno ledino, da v njo zareže globoke brazde neslutenege in blagodejnega klitja.

Slovenska arhitektura, ki se je po zadnjem velikem razdobju baroka pritajila in je prepustila mesto zlaganemu in slabotnemu

PLEČNIKOVO POSLANSTVO

Naj ga že gledamo kakorkoli, življenje ga je postavilo na tako mesto in v take okolnosti, da mu je bilo že zaradi tega usojeno v slovenski arhitekturi ustanovitelsko poslanstvo. Takrat, ko je dorasčal, smo res imeli še druge njegove vrstnike, ki so bili tudi nadarjeni, v nekaterih stvareh mogoče celo bolj razgledani. Toda snop njegovih kvalitet, aktivnosti in značaja mu je povsem logično dodelil vlogo početnika nove arhitekturne tradicije.

Dunaj, ki ga je oblikoval, ni bil samo središče absolutistične monarhije, ampak obenem tudi eno prvih kulturnih žarišč tedanje Evrope. Brez njega bi najbrž ne bilo takega razvoja naše moderne literature, znanosti in umetnosti, čisto gotovo pa ne arhitekture. Danes to neradi slišimo, pomagamo nam pa le razložiti, kako je mogel Plečnik postati to, kar je postal. Takrat je dunajska arhitekturna šola zastopala načela mediteranske eklektične tektonike,

ki je bila najprej gola arhitekturna filozofija in šele potem izhodišče za prakso, medtem ko je francoska arhitektura že nekaj generacij prej v širokem obsegu služila družbenim funkcijam, angleška pa iskala resnico, smisel arhitekture v podrejenosti človeku, v ročnem delu in njegovi etiki. Sele z Wagnerjem in ravno v času Plečnikovega študija so francoski in angleški vplivi razširili dunajski klasicizem ter dali njegovi izdelanosti in dognanosti s tem tudi nov smisel. Wagnerjeva arhitektura je v bistvu ostala vedno klasicistična; poudarjene osi, ravnotežja mas, logika zgradbe od težkega podnožja do lahkega venca, vse je ostalo isto, obogatila pa se je s sugestivnimi in širokimi francoskimi, sicer še vedno klasicističnimi zasnovami in z angleškim pojmovanjem, ki je arhitekturo skušalo približati človeku prvenstveno z zadovoljitvijo njegovih potreb s pomočjo vestnega dela. Tako vidimo mladega Plečnika na enem glavnih težišč vseh najboljših prizadevanj takratne napredne arhitekture in ravno tu se je uveljavil s svojim darom in s svojo vztrajnostjo. Zato so njegova dela iz tega časa najboljja odločilnim stvaritvam njegovega časa, zato je takrat lahko nabral skušenj in znanja za vse svoje dolgo življenje. In zato je ustvarjalna osebnost arhitekta Plečnika že od učne dobe sestavljena iz upoštevanja človeka, ki stvari dela in jih rabi, velikopotezne zasnove, ki spominja na Francijo in trdne discipline klasicizma. Govoriti bi

morali tudi o njegovih nazorih, njegovih pogledih na družbo in življenje, vendar je prav, da iz samega praktičnega dela, ki ga je opravil, povzamemo najprej to, kar je pomembno za našo kulturo in zlasti za našo arhitekturo, in to je dovolj, da ga spoznamo za velikega človeka. Danes se nam zdi marsikatero njegovo ravnanje nedosledno in mnoga njegova stališča nesprejemljiva, zastarela.

biri dela nalaga Plečniku, da se ukvarja samo s stvarmi, ki komu res koristijo. Od tu asketska resnost njegovih dobrih del. Arhitekt naj bo vesten, nenehoma mora imeti pred očmi namen, pri delu se venomer kontrolira, »dvakrat meri, enkrat riše, je vedno pravil.

Delo je treba nadzorovati do konca in vsak trenutek mora imeti zanj dovolj časa in volje.

HRADČANI V PRAGI — NOTRANJSČINA

Kljub temu pa moramo pri presoji njegove osebnosti obdržati pred očmi dejstvo, da so na njegovem delu da nadaljevati in v resnici v naši moderni umetnosti težko najdemo primera, da je kdo bil tako nepogrešen učitelj, kot je Plečnik generacijam slovenskih arhitektov.

Ker vedno večkrat slišimo vprašanje, v čem naj bi bilo nadaljevanje Plečnikovega dela pri mlajših in začetek nove tradicije v tej stroki, bi mogoče ne bilo brez misla, če skušam to v grobih črtah opisati.

Mišim, da ni nujno, ko iščemo tisto, kar je pozitivnega prešlo na mlajše, da mislimo bolj kot je treba, na njegovo pojmovanje družbe in sil, ki jo gibljejo, na njegove včasih težko doumljive predodke, na idealistične predstave in končno na pomanjkljivosti, katerim se noben človek ne ogne. Dovolj je drugih njegovih prednosti, ki so vredne, da se jih zavemo. Etična stran njegove povezanosti z arhitekturo je nekaj, kar se marsikateremu poslovnemu arhitektu zdi idilična dekoracija; kljub temu pa je toliko močna, da je nekaterim sicer težko dosegljiv, pa vendar ideal, ki zavestno ali podzavestno spremlja strokovno delo. Poštenost pri iz-

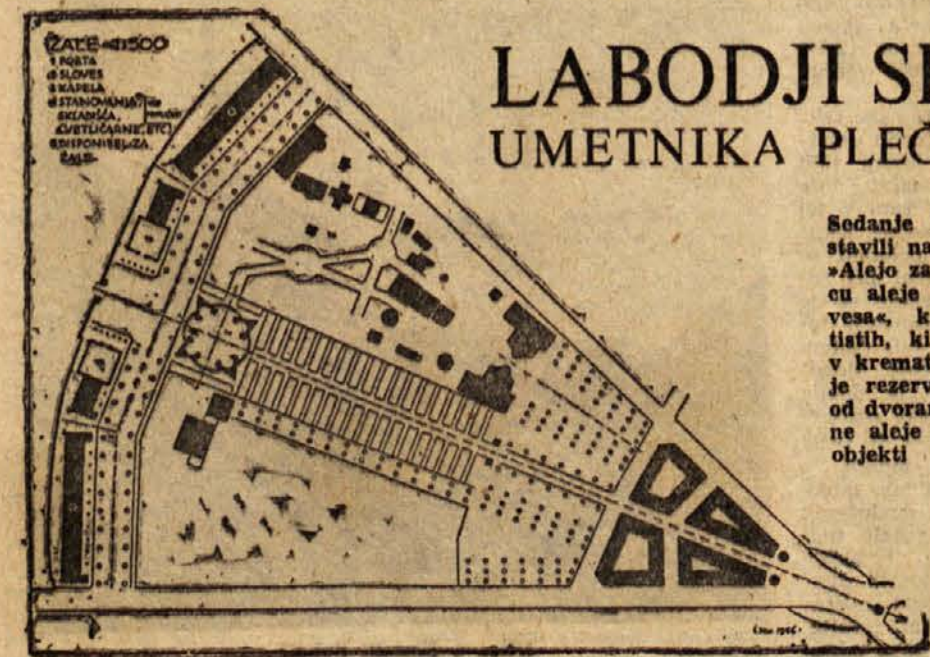
Estetika, ki jo od njega prevzemamo, izvira prvenstveno iz stvarnih sestavin in šele na drugem mestu in mnogokrat čocla nebiestveno iz sentimentalnih in okrasnih. Ljubitelj njegove arhitekture navadno vidi le to zadnjo, zato mu je tudi zveza med generacijami manj jasna. Njegova estetika ima vse značilnosti estetične pionirjeve moderne arhitekture. Če se omejimo le na arhitektonski detalj, bomo pri njem vedno čutili natančnost pri izbiri gradiva, njegovo pravo mero in moč ter tisto obdelavo, ki jo zahtevata material in uporabnost izdelka. Arhitekturni deli so sestavljeni po zakonih, ki jih arhitekt venomer išče v sebi in v zgodovini. Arhitektura mora na človeka delovati aktivno. Pogled izza liriskega spomenika v popoldanskem soncu, na primer, se mu je zdel kot scenerija za grško tragedijo. Arhitektura mora tudi zadovoljiti duha, ki hoče reda, logike, prave mere, elegancije ali celo čustev, veselja itd.

Plečnika lahko brez vseh pridržkov štejem med svoje največje duhove, če smo ga prav razumeli in če iz njegovih nauk sprejemamo tisto, kar vodi k pravi, dobri arhitekturi.

Edvard Ravnikar

POSMRтна Maska MOJSTRA PLEČNIKA, KI JO JE POSNEL PROF. STANE DREMELJ

LABODJI SPEV UMETNIKA PLEČNIKA

Sedanje Navje bodo postavili na Žale kot vhodno »Alejo zaslužnih«. Na koncu aleje bo »Dvorana slovesa«, kjer bodo pokopani tisti, ki bodo upepeljeni v krematoriju, za katerega je rezerviran prostor levo od dvorane. Levo od vhodne aleje bo urejen park z objekti za shranjevanje žar.

LEONASIM MLADIM BRANČEM

Napisal IVAN PETRUŠA — Narisal VLADIMIR PIRNAT, VII. a gimnazije, Ljubljana

RAZBITI KAVBOJ

Janko je priteknel po stopnicah v prvo nadstropje prav takrat, ko je šolski zvonec zazvonil začetek pouka. Skoraj bi zamudil, saj je moral zgladiti led pred šolo, po katerem se je običajno drsal. Zlobni ljudje so ga posuli s pepelom, da ne bi kdo padel in se poškodoval. Oh, kako so odrasli zlobni! Nikakor ne razumejo otrok! A iz šolske sobe se je tako lepo videlo, kako je pekovski vajenec, ki je nesel kruh v šolo, lovil ravnotežje in kako je visoko dvignil noge, ko je padel. Kako je bilo to smešno!

Brcnil je v priprta vrata v razred in s krikom kot pravi Indijanec vrgel torbo proti svojem mestu v klopi. Ni ravno dobro pomeril, pa je torba na svoji poti v klop malo zadela Požunovega Sandija v glavo, da mu je takoj zrasla buška — ali to nič ne moti, človek mora biti v današnjih časih, v časih atomske energije tudi sam eksploziven kot atom!

Da bi si prikrajšal pot do svojega sedeža, je enostavno skočil na najbližji sedež in skakal od ene vrste do druge, dokler ni prišel do svojega sedeža. Tako si je spotoma očistil čevlje ob obleke svojih sošolcev, a če je kaj blata ostalo na klopah, tudi ni ni motilo, saj ni moral on čistiti

gije tudi sam eksploziven kot atom!

Da bi si prikrajšal pot do svojega sedeža, je enostavno skočil na najbližji sedež in skakal od ene vrste do druge, dokler ni prišel do svojega sedeža. Tako si je spotoma očistil čevlje ob obleke svojih sošolcev, a če je kaj blata ostalo na klopah, tudi ni ni motilo, saj ni moral on čistiti

gije tudi sam eksploziven kot atom!

Da bi si prikrajšal pot do svojega sedeža, je enostavno skočil na najbližji sedež in skakal od ene vrste do druge, dokler ni prišel do svojega sedeža. Tako si je spotoma očistil čevlje ob obleke svojih sošolcev, a če je kaj blata ostalo na klopah, tudi ni ni motilo, saj ni moral on čistiti

gije tudi sam eksploziven kot atom!

Da bi si prikrajšal pot do svojega sedeža, je enostavno skočil na najbližji sedež in skakal od ene vrste do druge, dokler ni prišel do svojega sedeža. Tako si je spotoma očistil čevlje ob obleke svojih sošolcev, a če je kaj blata ostalo na klopah, tudi ni ni motilo, saj ni moral on čistiti

gije tudi sam eksploziven kot atom!

Da bi si prikrajšal pot do svojega sedeža, je enostavno skočil na najbližji sedež in skakal od ene vrste do druge, dokler ni prišel do svojega sedeža. Tako si je spotoma očistil čevlje ob obleke svojih sošolcev, a če je kaj blata ostalo na klopah, tudi ni ni motilo, saj ni moral on čistiti

gije tudi sam eksploziven kot atom!

Da bi si prikrajšal pot do svojega sedeža, je enostavno skočil na najbližji sedež in skakal od ene vrste do druge, dokler ni prišel do svojega sedeža. Tako si je spotoma očistil čevlje ob obleke svojih sošolcev, a če je kaj blata ostalo na klopah, tudi ni ni motilo, saj ni moral on čistiti

gije tudi sam eksploziven kot atom!

Da bi si prikrajšal pot do svojega sedeža, je enostavno skočil na najbližji sedež in skakal od ene vrste do druge, dokler ni prišel do svojega sedeža. Tako si je spotoma očistil čevlje ob obleke svojih sošolcev, a če je kaj blata ostalo na klopah, tudi ni ni motilo, saj ni moral on čistiti

gije tudi sam eksploziven kot atom!

Da bi si prikrajšal pot do svojega sedeža, je enostavno skočil na najbližji sedež in skakal od ene vrste do druge, dokler ni prišel do svojega sedeža. Tako si je spotoma očistil čevlje ob obleke svojih sošolcev, a če je kaj blata ostalo na klopah, tudi ni ni motilo, saj ni moral on čistiti

gije tudi sam eksploziven kot atom!

Da bi si prikrajšal pot do svojega sedeža, je enostavno skočil na najbližji sedež in skakal od ene vrste do druge, dokler ni prišel do svojega sedeža. Tako si je spotoma očistil čevlje ob obleke svojih sošolcev, a če je kaj blata ostalo na klopah, tudi ni ni motilo, saj ni moral on čistiti

gije tudi sam eksploziven kot atom!

Da bi si prikrajšal pot do svojega sedeža, je enostavno skočil na najbližji sedež in skakal od ene vrste do druge, dokler ni prišel do svojega sedeža. Tako si je spotoma očistil čevlje ob obleke svojih sošolcev, a če je kaj blata ostalo na klopah, tudi ni ni motilo, saj ni moral on čistiti

gije tudi sam eksploziven kot atom!

Tako je srečno pripotoval do svoje klopi in prvo je bilo, da je pogledal skozi okno, če niso zopet posuli njegove drsalnice, in ko je videl, da je nedotaknjena, je z zadovoljstvom dihnil na okno in na spoteno steklo narisal Indijanca z veliko perjanico. Nato je sam s seboj zadovoljen pobral svojo torbo in jo dal pod klop. Ravno o pravem času, ker je stara učiteljica prav takrat vstopila v razred.

Medtem ko je učiteljica pisala v dnevnik, je Janko že pripravil vse, kar mu je bilo potrebno za zabavo med poukom: iglo, da lahko včasih zbode svojega sosedo ali pa tovariša, ki sedi pred njim, nato malo fračko, s katero se tako imenitno zadene s papirnato ali krušnato kroglico Sandijev nos, (ko pa ima tako velikega!) in pa Winetou-a, da ga lahko čita, kadar se naveliča poslušati učiteljico.

Pouk je potekal nemoteno, saj je samo malo zbledel iz iglo Andreja. Na opomin učiteljice je samo svečano izjavil, da je miren. Ko je videl, da se ne more zabavati na ta način, se je rajši poglobil v svojo knjigo in užival, kako se Indijanci streljajo in pri tem misli, kje bi tudi sam mogel dobiti pravi revolver, da bi tudi lahko streljal.

Srečno je preстал to mučenje v šoli in ko je zvonec zazvonil konec pouka, je zopet na isti način, kot je prišel do svoje klopi, z velikimi skoki od ene klopi do druge med prvimi izletel skozi vrata, malo se spotoma popeljal po stopniščni ograji in že je bil na cesti. Tam se je še podrsal po svoji drsalnici.

Po vseh teh junaških delih je zvižgajoč pesem o cowboynu Džimiju prispel do doma, z nogo odprti vrtna vrata in skakajoč preko dveh stopnic prišel do stanovaljskih vrat. S tresčim jih je zaprl za seboj, torbo zagnal v kot in ko še ni odprl popolnoma vrat v kuhinjo, je že kričal: »Mama, daj mi ko...!«

Nenadoma mu je zamrla beseda v ustih. Njegova mama je sedela za mizo, vsa blede, a roko je imela povezano v gipsu in je jokala. Planil je proti njej, obstal pred njo in s stisnjenim grlom komaj iztisnil: »Mamica, kaj se ti je pripetilo?«

Njegova mama si je obrisala solze in mu pričela pripovedovati: »Šla sem iz trgovine. Toda na drsalnici pred šolo sem padla in si zlomila roko. Odvedli so me v bolnišnico in tam so mi dali roko v gips.« Znova je zajokala.

Janku so se pred očmi vrteli vsi dogodki tega dne in spomnil se je vseh svojih dejanj, katerá

je napravil, a niti enega dobrega ni bilo med njimi. Stisnil se je k mami in jo tolažil: »Mamica ne jokaj več, saj te ne bo več bolelo!« Tedaj pa je njegova mama rekla: »Ne jokam radi roke, temveč radi tega, ker sem ti kupila velikega porcelanskega cowboya na konju, a ko sem padla, se je razbil na drobne koščke!«

Tedaj Janko ni mogel več vzdržati, ampak je samo zakričal: »Oprostite mi, mamice!«, pla-

nil je v jok in zbežal v drvarnico, kjer se je izjokal. Ni mogel videti svoje mame, ki je začudeno gledala in ni razumela, zakaj je to rekla in zakaj je pričel jokati.

Ako danes vprašate učiteljico, kdo je v njenem razredu najboljši in najbolj miren učenec, vam bo rekla: »Naš Janko!« A samo Janko ve, da sta bila vzrok njegovi spremembi mamina zlomljena roka in razbiti cowboy.

Učiteljica je bila kakih osem do deset metrov visoka soba, v katero je prihajala svetloba od zgoraj. Bilo je tiho in mračno. Pripravila sva sveče in baterije. Tedaj je nekaj zašumelo. Midva se zadrževala in pogledava okrog. Nič — Toook. — Took. — Toook, toook... zmeraj hitreje odmeva iz stranskega rova. »Nekdo hodi,« šepnem Vidu. Stopiva malo naprej, pripravljena na beg. Prižga baterijo: izza vogala se kaže roka — vedno bolj, še bolj, stopiva še malo — in roka izgine. Ali je roka ali senca?

Spogledava se. Srce mi bije. Vid pa šepne: »Si videl.« Oči je imel razprte kot mlad zajček, držal pa se je tudi podobno.

Nenadoma se je pred nama

Vodstvo »Triglav filma« sporoča

Se preden smo pisali svojim sodelavcem, naj pišejo o filmu »Dolina miru«, smo se obrnili na vodstvo Triglav filma s prošnjo. Marko in mala Lotti. Mi se vodstvu Triglav filma v Vašem in v svojem imenu za veliko pozornost najlepše zahvaljujemo! Želimo pa, da o filmu »Dolina miru« čimveč pišete, in da so napisane misli res samo Vaše.

Piše Janez Novak
Riše Jože Petrič,
oba dijaka iz Črnomlja.

9 Zvočnik je zopet začel govoriti: »Cez deset sekund bo start. Umirite se na ležiščih in mirno dihalje. Še pet sekund...« Raketo je stresel močan sunek. Strašna teža je pritisnila na potnikne ležišča. A kmalu ponehala. Pilot je dejal: »Sedaj ni več nevarnosti. Lahko vstanete.«

10 Peter je hotel skočiti na tla a namesto, da bi priletel na tla, se je zadel z glavo v strop. Pilot se je zasmejal: »Spozabil si, da si brez teže.« Tudi potniki so se presenečenemu Petru smejali. Nato so potniki začeli uganjati norčije. Izvajali so take akrobacije, da bi si na zemlji polomili vratove.

11 Medtem so se jeklene plošče umaknile. Zgledali so na nebu svetle zvezde. Ker razgleda ni nič motilo ozračje, so se zvezde videle mnogo bliže. Petrovo pozornost je vzbudila neznanca zvezda v tem ozvezdju. Hitro se je večala in spreminjala položaj. Opozoril je nanjo pilota

12 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

mo. Glavna dvorana je bila kakih osem do deset metrov visoka soba, v katero je prihajala svetloba od zgoraj. Bilo je tiho in mračno. Pripravila sva sveče in baterije. Tedaj je nekaj zašumelo. Midva se zadrževala in pogledava okrog. Nič — Toook. — Took. — Toook, toook... zmeraj hitreje odmeva iz stranskega rova. »Nekdo hodi,« šepnem Vidu. Stopiva malo naprej, pripravljena na beg. Prižga baterijo: izza vogala se kaže roka — vedno bolj, še bolj, stopiva še malo — in roka izgine. Ali je roka ali senca?

Spogledava se. Srce mi bije. Vid pa šepne: »Si videl.« Oči je imel razprte kot mlad zajček, držal pa se je tudi podobno.

Nenadoma se je pred nama

Vodstvo »Triglav filma« sporoča

Se preden smo pisali svojim sodelavcem, naj pišejo o filmu »Dolina miru«, smo se obrnili na vodstvo Triglav filma s prošnjo. Marko in mala Lotti. Mi se vodstvu Triglav filma v Vašem in v svojem imenu za veliko pozornost najlepše zahvaljujemo! Želimo pa, da o filmu »Dolina miru« čimveč pišete, in da so napisane misli res samo Vaše.

Piše Janez Novak
Riše Jože Petrič,
oba dijaka iz Črnomlja.

9 Zvočnik je zopet začel govoriti: »Cez deset sekund bo start. Umirite se na ležiščih in mirno dihalje. Še pet sekund...« Raketo je stresel močan sunek. Strašna teža je pritisnila na potnikne ležišča. A kmalu ponehala. Pilot je dejal: »Sedaj ni več nevarnosti. Lahko vstanete.«

10 Peter je hotel skočiti na tla a namesto, da bi priletel na tla, se je zadel z glavo v strop. Pilot se je zasmejal: »Spozabil si, da si brez teže.« Tudi potniki so se presenečenemu Petru smejali. Nato so potniki začeli uganjati norčije. Izvajali so take akrobacije, da bi si na zemlji polomili vratove.

11 Medtem so se jeklene plošče umaknile. Zgledali so na nebu svetle zvezde. Ker razgleda ni nič motilo ozračje, so se zvezde videle mnogo bliže. Petrovo pozornost je vzbudila neznanca zvezda v tem ozvezdju. Hitro se je večala in spreminjala položaj. Opozoril je nanjo pilota

12 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

13 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

14 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

15 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

16 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

17 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

18 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

19 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

20 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

21 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

22 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

23 Pilot ni pokazal posebnega zanimanja zanj. »Najbrž je kakšna raketa.« A vseeno je obrnil proti njej daljnogled. Njegov pomočnik je postal preplašen. »Leti krožnik,« je vzkljnil. Potniki so prestrašeni gledali zdaj pilota zdaj leti krožnik, ki se jim je z veliko naglico bližal.

Branko Čopič:

OGLASI

»ZELJNEGA LISTA«

Glejte primerek »Zeljnega lista«, kjer tiska resnica se čista. Resnica črna, siva in bela. Tole je, prosim, iz oglasnega dela:

DIREKTOR SE PONUJA
Fant iz osnovne, podjeten in neprižen za vmo, za denar nedouzet, sladke zadeve so njegov sektor; zato bi želel biti direktor v mestu, na vasi, kjer pač želijo, a le v tovarni za sladkarijo. Edina hiba — priznavam grešen: dokaj sem požrešen!

POZIV
Vrni domov se, psička, s potepov, res te nikoli ne bom več pretepal. Prosi te, ljuba, od žalosti gine Lužarjev Tine iz Rožne doline.

SLUŽBO DOBI
Naša šola suflerja rabi za neke učence. Pravšnje interese vabi dobri profesor Jenšterle Dana, četrta moška, sredi Ljubljane.

ZAMENJAVA
Štiri enojke, nove docela, osebna last Bučmana Jela zamenjam sčela za eno trojko, tudi za rabljeno, staro, povprečno, lahko pokvarjeno.

Opčma Celje, vasica Vrelec, Jelomir Bučman, azbukostrelce.

PRODAM
V mirnem kotičku Hopla-Nagaja babico Peter, vnuk njen, prodaja. Za pesmi pravšnja, za pravljice vsake.

a za uspanke ni ji enake. Cena je: z lepim držajem nožič, zmaj in drugega nič.

DARILO
Na sedmi številki Hopla-Nagaja babica vnučka Petra prodaja. Zastonj ga daje, starica izjavlja. Stvar pa je nujna, ker se odpravlja daleč na Jug. Tam bo v vročini bajala bujke gorilji družini. Zraven obljublja, skoro prisega, da je več misel na Petra ne zbeга, da le jokala bo včasih na samem tako ob večerih — in amen.

KUPIM
Kupil bi slona iz čokolade. Vrtec, številka osem. Sladkovič Rade

OPOZORILO
Letos lepo se mi drevje razcveta, hruški mi dovolj za vse leto obeta. Šolarjem javljam: kupil sem pseta.

Posesnik Plot, Vrtničkarjev kot.

IZGUBLJENO
Krokodil mlški, ličen, odličen, zelen po hrbtu, spodaj bledičen, osebna last Drezarja Marka se je izgubil kraj Tivolji parka. (Da je iz gume, se kajpak razume.) Najditelja čaka lepa nagrada od strica Rada.

NAJDENO
Našel sem žogo iz čunč. Z njo včeraj razbil mi je okno nekdo. Strelec veseli naj name se obrne, da mu jo striček pošteno vrne.

Srdan Oklopničar, blviš topničar. Prevedel T. Pavček

Lojze Krakar:

Medvedove sanje

Bukev v zasneženem logu burja grize do kosti... A pod bukvi v brlogu mirno stari medved spi.

Zvit se kot muc na peči v dve gube in zasmrčal. Prav je storil — ni kaj reči, kaj bi zdaj okrog hlačal.

In ko spi in v snu se smeje zajčku, ki zdaj hodi bos, ko moli izpod odeje le oči in moker nos,

sanja svoje zlate sanje o medenki, ki zori, in kako v čebelje panje vtika smrček do oči...

Liže se, prestadko liže in obira hruške z vej, pleza k vrhu, vedno bliže, a ko pride v vrh — ojej —

iz goščave se prikrade lovec in ga ustrelil... Medved splašal se in pade — in iz sanj se prebudi.

Glej, hudimana, si pravi, mar me ni zares ubil? Glava zdrava, udje zdravi — torej sem še zmeraj živ?

Vendar še ves plašen steče ven v snežno beli lop. Kaj pa naj bo to, si reče, mar je že pomlad okrog?

Kajpak, tu ni kot v brlogu ali kakor v sanjah prej, tu namesto hrušk po logu sneg visi nad glavo z vej,

in tam v zraku, kjer čebete so brenčale prej okrog, plešejo snežinke bele in mežikajo v brlog...

Medved gleda in si pravi: nak, jaz nisem čisto zdrav, v tejle moji stari glavi brčkone ni nekaj prav,

najbrž sem pijan od meda, pa se mi tako vrti — še najboljše za medveda je takrat, ko zasmrči,

no, zato pa spet zaspimo, dokler je tak čuden svet; s tem si mačka prepodimo, glavo spravimo spet v red!

Vam je znano, da...

bi z električnim tokom, ki ga osebuje blisk, lahko segreti sto tisoč likalnikov?

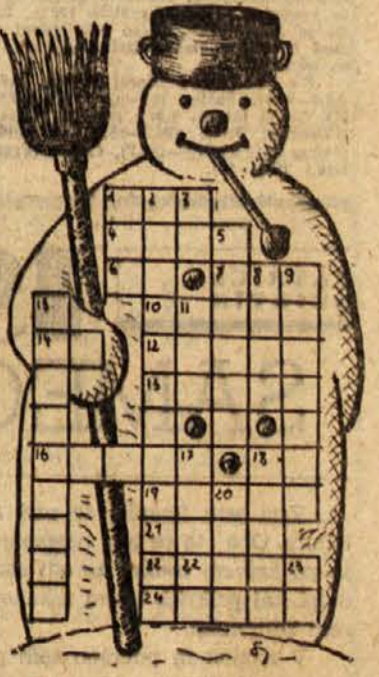
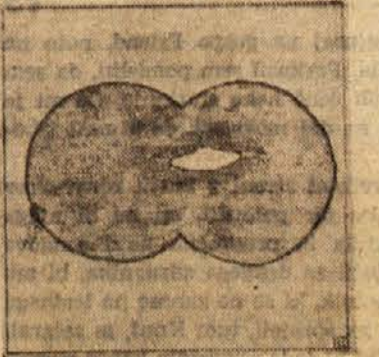
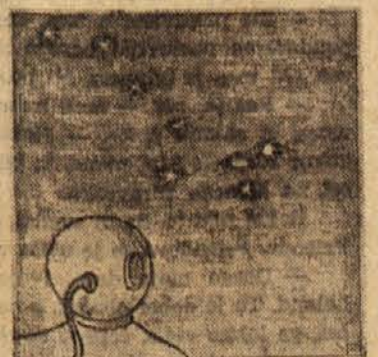
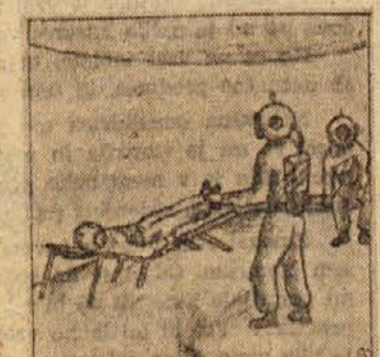
časih pada tudi tako debela toča kot nogometna žoga? poznamo nad 700.000 raznih vrst žuželk?

so uničujoči strahoviti petrooi kot n. pr. cikloni, tornadi in tajfuni po svoji rusilni moči desetkrat močnejši od strahotnega delovanja atomske bombe?

Pravilni grad. Risal Brančusa Tonček, Prehodni mladinski dom, Ljubljana-Kedeljevo.

POLET V VESOLJJE

Vodoravno: 1. nadležne žuželke; 4. vrsta padavin; 6. kazalni zaimek; 7. del obraza; 10. oblika glagola želiti; 12. Ljubljana; 14. osebni zaimek; 15. stavimo ga v puško; 16. dviganje morske vode; 18. katica za besedo star; 19. odpreti iz zapora; 21. 21. Jude; 22. nedelavna; 24. zdravi rane. Navpično: 1. konica; 2. pozimi ga delamo iz snega; 3. dva enaka samoglasnika; 5. vrsta pičev; 8. vrsta zabavišča; 9. olubiti, olupiti; 13. franciskan; z boso peto; 17. hunski poglavar; 18. žensko ime; 20. glavni števniki; 23. ploščinska mera.

SLOVENSKI ATLETI V MINULI SEZONI

Zamenjava rodov brez bolečin

Če se ozremo na minulo atletsko sezono v Sloveniji in primerjamo rezultate in uspehe s tistimi, ki so jih dosegli slovenski atleti v letu 1955, vidimo, da je slovenska atletika napravila precejšen korak naprej, tako v kvaliteti kot v množičnosti.

12 REPUBLIŠKIH REKORDOV
V minulih sezonah je bilo doseženih 12 republiških rekordov: 100 m Lorger 10,5, 200 m Vipotnik 1:58,0, 1000 m Vipotnik 2:24,1, 1500 m Vipotnik 3:48,4, 3000 m Vipotnik 8:25,2, 5000 m Važič 14:48,6, 10.000 m Male 31:53,0, 3000 m steeple-chase Hafner 9:27,2, palica Le-

leta, v osmih pa slabše. Prav tako je perspektiva v nekaterih disciplinah zelo ugodna. Imamo veliko število mladih talentov, izmed katerih je moč precej pričakovati. Pačev povprečka v nekaterih disciplinah ni za dobre poznavalce slovenske atletike neprijetno presenečenje, ampak logična posledica normalne in tokrat neboleče zamenjave generacij. Na lestvicah ne najdemo več mnogih znanih atletov, ki so nekod bili vrh slovenske atletike. Skoraj v vseh disciplinah so se prerinili na površje mladi atleti, ki sicer še niso dosegli svojih starejših tovaršev, zato pa napredujejo zelo hitro in bodo to v kratkem dosegli.

NA DOLGIH PROGAH: TRIJE NOVI REKORDI

Ceprav nismo popolnoma zadovoljni z našimi dolgoprogaši, je vendar o njih treba govoriti le pohvalno. Na 3000 m, 5000 m in 10.000 m so postavili nove rekorde. Razen tega je povpreček povsod boljši. Na 10.000 m so naposled dobili 10 tekačev, da je sploh moč izračunati povpreček. Sploh pa, če bi omogočili tekačem na srednje in dolge proge boljše pogoje, bi dosegli tudi dosti boljše rezultate, saj je to v Sloveniji zaradi ugodnega podnebja možno.

lih disciplinah doseženi rekordni povprečki. To kaže, da smo posvetili skakalcem v minulih sezonah precejšnjo pozornost. Tako je na primer v letu 1955 najboljši rezultat 6,64 m, pa povpreček desetorice je za dva centimetra slabši.

V troskoku vrh stagnira, ostali pa napredujejo. V skoku s palico je rekord popravljen za 20 cm, povpreček pa za 11 cm. V prihodnje je treba posvetiti največ pozornosti skoku v višino in to disciplino čim večkrat uvrstiti v tekmovalni spored.

METI: NAPREDEK LE V KLADIVU

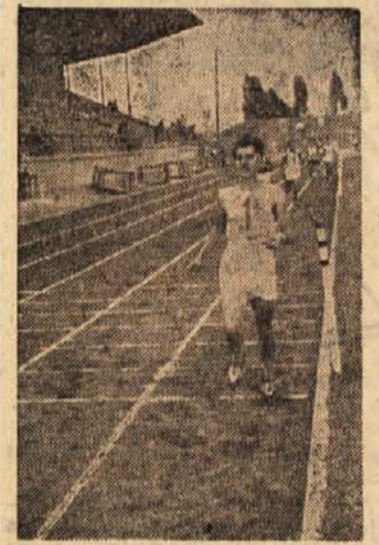
Dejstvo je, da so meti tehnična disciplina, kjer je napredek zelo počasen in da so potrebna leta treninga za boljše rezultate. Zato ni čudno, da so povprečki v metu kopja, diska in krogle slabši, ker so mnogi tekmovalci prenehali tekmovali, drugi so bili poškodovani ali pa so zamenjali trening in niso dosegli svojih običajnih rezultatov. Mlade moške kljub vztrajnemu napredku niso mogli izpolniti to praznino in izboljšati bilanco.

Nasploh je za mete treba reči, da so v večini klubov zanemarjeni in da se nikjer ne morejo pohvaliti s posebno sistematičnim delom na tem področju.

Tako smo na kratko analizirali slovensko atletiko za moške v minulih sezonah. Tokrat pa se nismo dotaknili še ene strani: pogojev, pod katerimi so klubi delali in pod katerimi so tekmovalci dosegali rezultate. Vemo je to, da so bili zelo skromni in jim gre za to še več hvale. D. Petrovič

OVIRE: ZADOLVOLJIVO, TODA LAHKO BI BIL BOLJE

Na visokih ovirah je ostalo kot je bilo leta 1955. Lorger je izenačil drž. rekord, Jože Puc pa je drugi s 14,9. Kovčič je ohranil svoje tretje mesto (15,1), medtem ko je takoj za njim mladi Tomaž Puc, ki nas je lani prijetno presenetil.

Andrej Vipotnik

Na nizkih ovirah (400 m) smo pričakovali, da bo Jože Puc naposled presegel svoj rekord pod 54 sek. Zaradi študija na fakulteti pa ni dovolj treniral in je bil zato še slabši kot leta 1955. Mesto njega pa je borben in še vedno dobi Zupančič dosegel nov republiški rekord z 54,2.

Na 3000 m steeple-chase je po več letih deset tekačev. To ni posledica sistematičnega dela, ampak poizkusi večjega števila atletov, da preizkusijo svoje zmožnosti na tej progi. Nasploh imajo teki čez ovire lepo tradicijo v Sloveniji in so naši atleti dosegli precej uspehov. Če bi hoteli še bolj napredovati, bi morali najti več dolgoprogašev ter jih opredeliti za steeple-chase. Po drugi strani pa je tekmovalcem na visokih ovirah treba omogočiti čim več nastopov in medsebojnih stikov, saj je konkurenca že v naši republiki zelo močna in bi bilo zaradi tega lahko doseči boljše kvalitete.

SKOKI: NAJSLABŠA - VIŠINA

Razen v skoku v višino, kjer je povpreček slabši, so bili v vseh ostalih disciplinah:

POKALNI SAHOVSKI TURNIR »SLOVENIJSKIŠPORT«

Preveč remijev

Ljubljana, 10. januarja. Ob znatnem zanimanju številnih gledalcev so v nedeljo in v torek v sahovskem domu v Ljubljani odigrali II. in III. kolo glavnega sahovskega turnirja podjetja »Slovenijašport«. Doseženi so bili naslednji izidi:
II. kolo: Puc - Trampuž 1:0, Kržišnik - Stupica odloženo, Drakler - Ing. Vadmar 0:1, Šiška - Milnar remi, Bajec - Kočever remi, Vavpetič - N. Tomšič 0:1, Lorbec - J. Tomšič 0:1.
III. kolo: Tomšič J. - Puc, remi, N. Tomšič - Lorbec, prek., Kočever, remi, Vavpetič prek., Milnar - Bajec, Ing. Vidmar - Šiška, Stupica - Drakler vsi rami, Trampuž - Kržišnik odloženo.
Na lestvici vodi še naprej Ing. Vidmar z 2,5 točke pred Puc, J. Tomšič 2, Stupica, Milnar, Šiška, N. Tomšič, 1,5

Rekord kegljačev »Gradisa«

Ljubljana, 9. jan. - V tekmovalstvu za prvenstvo ljubljanske kegljske podzveze v borbenih igrah, so večer kegljači Gradisa na svojem kegljišču v tekmi proti Iliriji postavili nov državni rekord z rezultatom 473 kegljev. Ilirija je v tej tekmi podrla 414 kegljev. Ta uspeh Gradisa ni slučajen, saj so že nekaj dni prej v tekmi proti »Ljubljani« postavili državni rekord z rezultatom 468.

V tekmi proti Iliriji so za Gradisa nastopili tle igralci: Namre, Lazar, Miakar, Martišek, Sattler, Praprotnik, Toni, Premk, Mahnič in Dimnik. G.

Petrovič in Jugo v Kairu

Kairo, 9. jan. - Jugoslovanska košarkarska Petrovič in Jugo sta z letalom prispela v Kairo. Oba se bosta udeležila mednarodne košarkarske dirke po Egiptu, ki bo od 12. do 25. t. m. na 1600 km dolgi progi, ki je razdeljena v 15 etap. V Egiptu so že košarkarji Poljske, Vzh. Nemčije in Bolgarije, košarkarska federacije Romunije, Sirije, Tunisa in Maroka pa so sprotile, da se njihove ekipe na poti v Kairo. Pričačujejo še prijave Grčije, Turčije, Iraka, Libije in Libanona.

Igralke za Kitajsko

Beograd, 9. jan. - Na sinočnjem sestanku sekretariata Košarkarske zveze Jugoslavije so določili igralke, ki se bodo pripravljale za gostovanje na Kitajskem. Igralke, ki bodo iz njih izbrali reprezentanco, so naslednje: Zoković, Mrak, Radovanović, Radulović, Prelevič, Gec, Baraga, Kavc, Kalušević, Cipruš, Krstić, Martinović, Pešič, Saks, Radenković, Vulović, Popov in Glšek.

SMUČARJI - SKAKALCI POZOR!

Tekme v Planici

Smučarska zveza Slovenije razpisuje za nedeljo, 13. januarja tekme v skokih za člane in mladince na 35-metrski skakalnici v Planici. Začetek tekem bo ob 10.30. Prijave bo sprejemalo vodstvo tekmovalstva, in sicer na skakalnici pol ure pred začetkom teke.
Tekmovanje mladincev ter članov je izbirno in bodo doseženi rezultati odločilni za sprejem v republiške tekme in določitev reprezentantov za mednarodna tekmovalstva. Zato naj društva in klubi poskrbe, da se bo tekem udeležilo čim večje število njihovih članov.
SMUČARSKA ZVEZA SLOVENIJE

OBJAVA

2NK »Ljubljana« bo imel redni letni občni zbor v ponedeljek, 14. t. m. ob 17. uri v sindikalni dvorani Direkcije železnic.

PREGLED USPEHOV SLOVENSKIH ATLETOV

Table with columns: Disciplina, Najboljši rezultati (1954, 1955, 1956), Povpreček desetorice (1954, 1955, 1956). Rows include 100m, 200m, 400m, 800m, 1000m, 1500m, 3000m, 5000m, 10000m, 110m ovire, 400m ovire, 3000m ovire, višina, daljina, palica, troskok, krogla, disk, kopje, kladivo.

šek 4,20, kopje J. Kopitar 67,39, kladivo Kostrič 52,90. Izmed teh rezultatov je Vipotnik na 1000 m hkrati tudi nov državni rekord, medtem ko je Lorger na 100 m in 110 m z ovirami izenačil državna rekorda.

Povprečje desetorice je v dvanajstih disciplinah boljše kot prejšnja

Ce primerjamo število članstva in število atletskih kolektivov v stanjem v letu 1955, opazimo precejšnje naraščanje. V Sloveniji je bilo 1955. leta 9 osnovnih organizacij z 926 člani, na koncu minule sezone pa smo imeli 22 atletskih kolektivov ter 2300 registriranih članov. V marsikaterem predelu Slovenije se je ponovno razvila atletska dejavnost, medtem ko so v manjših mestih in vaseh prevzela podobno telesnovzgojna društva »Partizani«.

Razen tega je treba poudariti tudi precejšnje povečanje strokovnega kadra in organizacijsko utrditev osnovnih organizacij. Toda poglejmo naposled tudi položaj po posameznih disciplinah:

SPRINT: LORGER 10,5 NA 100 M

V tekmu na 100 m je povpreček desetorice precej boljši od prejšnjega. Razen Lorgerja, ki je izenačil državni in postavil nov republiški rekord, je treba pohvaliti mladega Solaroviča, ki je drugi na lestvici z 11,6. V prihodnji sezoni je moč od tega nadarjenega tekača pričakovati še marsikaj.

NA 200 M, kakor tudi na daljši sprinterski stezi 400 m, je povpreček padel. To pa ni presenetljivo, ker je bila udeležba na teh stezah zelo majhna in atleti na lestvici niso dosegli ozirnoma ponovili rezultatov iz l. 1955.

SREDNJA STEZA: NAJVEČ USPEHA NA 1500 M

Dastravno je Vipotnik postavil nove rekorde na 800 m in 1000 m, je povpreček v teh disciplinah slabši. To je moč pojasniti tako, ker je vrh nekoliko napredoval, začel pa več nadozvalo. Razen tega je bila na teh progah korenita zamenjava rodov. Prvikrat v zgodovini slovenske atletike je povpreček desetorice slovenskih tekačev na 1500 m pod štiriimi minutami, republiški rekord pa precej pod to mejo. To kaže, da je ta disciplina zelo priljubljena pri naših srednjeprogaših, ki iz leta v leto napredujejo.

toliko zadovoljivo, nikjer pa ni bilo moč najti proge z 900 m višinske razlike. Zato bodo progo za smuk, ki sodi med najbolj prilicne discipline olimpijskega sporeda, skrajšali na 750 m.

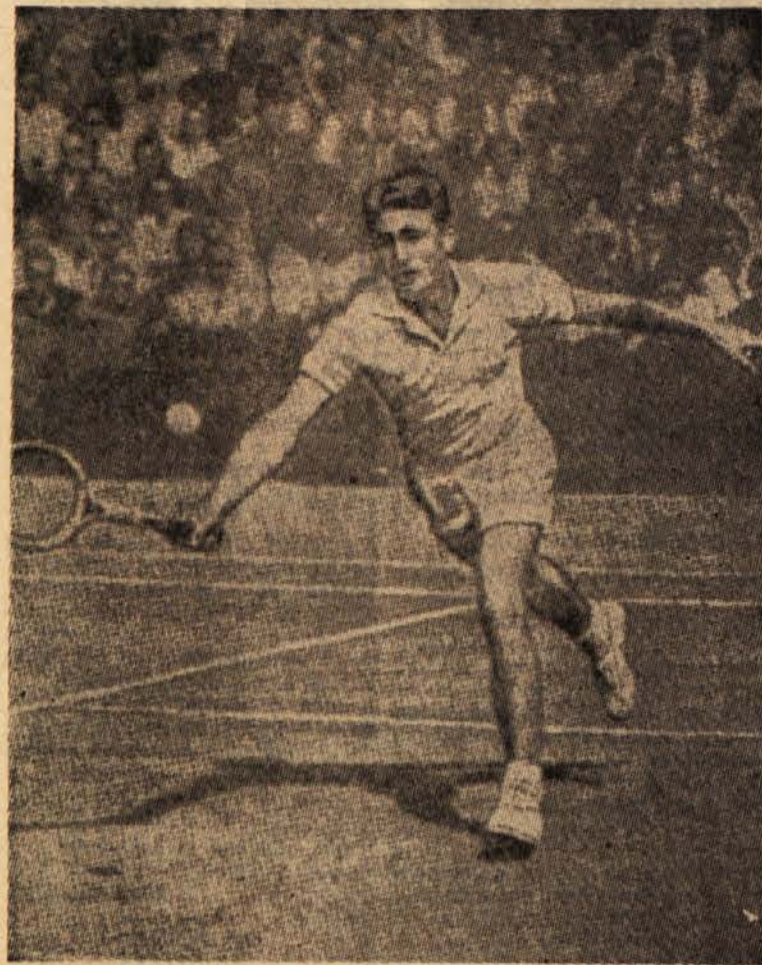
SKAKALNICA NA 2000 M

Predstavnik za nordijske discipline, ki si je v komisiji FIS ogledal terene v Squaw Valleyju, Sigge Bergman, je dejal, da je zadovoljen: »Skakalnica ima velikostan lego, je dejal novinarjem. Pomisleka pa ima zaradi visoke lege kraja - 2000 m - na katero tekmovalci ne bodo navajeni. Vendar pa bi pri tem pripomnili, da so najnovejši leseni švicarskih zdravnikov pokazali, da se vpliv višine na širokem prostornjstvu izteka višino hitro izgubi. Tako najdemo v takih krajih zelo razvito vegetacijo celo v višini 2600 m.

Sicer pa je do olimpijskih iger v Squaw Valleyju še precej časa. Do istrakrat bomo gotovo zvedeli še marsikaj. Pripravljeni pa smo, da bo udeležba na teh igrar rekordna, saj bodo Amerikanci povrnili udeležencem iz Evrope, ki so slijo v svetovno smučarsko elito, polovico stroškov, ki jih bodo imeli s prevozom. Skratkar kaže, da podjetnost prirediteljev ne pozna meja. S. F.

Lani so alpski smučarji na olimpijadi v Cortini vozili smuk s hriba Tofane. Proga »Olimpia« je imela 900 m višinske razlike. V Squaw Valleyju bo imela proga za smuk le 700 metrov višinske razlike, ker ni primerne terena za večjo višinsko razliko.

Reket št. 1 na svetu: Avstralec Lewis Hoad je na vseh teniških ranglistah za leto 1956 na prvem mestu. Francoski športni list L'Equipe je za njim zvrstil najboljše teniške igralce na svetu takole: 2. Rosewall (Avstraliija), 3. Seixas (ZDA), 4. Fraser (Avstraliija), 5. Richardson (ZDA) itd.

TEMELJITE PRIPRAVE na VIII. zimske olimpijske igre - Američani hočejo prekositi vse dosedanje igre - Najboljšim svetovnim smučarjem bodo povrnili polovico stroškov

Na zasedanju Mednarodnega olimpijskega komiteja v Melbournu so prebrali tudi poročilo o pripravah na prihodnje zimske olimpijske igre, ki bodo v ameriški državi Nevadi v Squaw Valleyju. Podatki iz tega poročila govorijo, da hočejo Američani prekositi vse dosedanje organizatorje zimskih iger. To bodo skušali doseči tako, da bodo v to podjetje vložili kup dolarjev, po naše kakih 20 milijard dinarjev. 5 milijonov dolarjev bodo porabili za olimpijske naprave, 20 pa za avtoceste San Francisco-Sacramento-Reno. Za izboljšanje ostalih cest v okolici bodo porabili 4,5 milijona dolarjev, 4 milijone za letališče v Reno in najmanj 1 milijon za splošno organizacijo. Če to seštajemo, vidimo, da bodo Amerikanci vložili v olimpijado štirikrat več denarja kot so prireditelji zadnjih iger v Cortini d'Ampezzo. VIII. olimpijske igre bodo morale po vsem tem biti zares krona naporov športnikov-ljubiteljev zimskih športov.

Za sedaj pa v Squaw Valleyju ni nikogar. Fožar je opustil celo edini uporabljeni hotel. Nekaj časa je kazalo, da zares tu ne bo lahko delati. Ko pa so ameriški športniki uspeli prepričati javnost, da bo imela od novega zimsko-sportnega središča v Kaliforniji korist vsa Kalifornija, je šlo laže. Predsednik prirediteljskega odbora, Prentis Hale, si je zagotovil pomoč države Kalifornije, industrije, trgovine in finančnikov. Določil bo za vsakega dovolj. Načrti so zares veliki. Z njimi bodo spremenili pustino v čudovito olimpijsko oazo, kjer bodo vse naprave, ki si jih lahko zaželi ljubitelji smučanja, sankanja in drsanja. Te dni so začeli delati osrednjo zgradbo Squaw Valleyja-stadion za drsanje. To bo srce vsega načrta za zgraditev prizorišča VIII. olimpijskih iger.

Uspeh poljskih smučark

Grindelwald, 9. jan. - Na mednarodnem smučarskem tekmovalstvu za ženske v Grindelwaldu so danes, prvi dan tekmovalstva, poljske smučarke dosegle velik uspeh. V tekmi na 10 km so Poljakinje osvojile štiri od prvih pet mest. Zmagala je Bukova z rezultatom 41:42.

Mnogo padcev

Zaradi zamrznjene proge je bila proga za slalom zadnjega dne mednarodnega tekmovalstva na Adelboden nekoliko spremenjena. Namesto 66 je imela 68 vrat in višinsko razliko 190 m. Bila pa je tako težka, da so bili mnogi izmed favoritorj diskvalificirani, drugi pa so odstopili.
Rezultati: Bines (Švica) 3:03,5 (90,6-92,9), Suttler (Švica) 3:06,9 (92,9-94), Staub (Švica) 3:07,4 (92-95,4), Bozon (Francija) 3:11,8 (94,2-95,6), Schanider (Švica) 3:14,5 (91,9-102,7), Collet (Fran.) 3:16,1 (95,1-98).

PATRICK QUINTIN IŠČIEM SAMEGA SEBE

Vzel sem imenik, se ozrl najprej na gospo Friend, nato na Knuta. Oba sta se bila nasmehnila. Poskusil sem pomisliti, da sem ju po krivem osumil zaradi smilnih cené neke služkinje. Če mi je hotel kaj prikriiti, bi mi nikakor ne dal možnosti, da si sam izberem zdravnika.
V naglici in površno sem prelistal strani z imeni zdravnikov in se ustavil pri nekem Gridelku ter pomislil, ali ne bi njega izbral. A se mi je misel zataknila in preskočila na Friendove in na njihovo igro. Ko bi se odločil za drugega zdravnika, bi mu prejš gotovo dopovedal, da sem bolnik, ki se ne zanese na lastnega zdravnika. Vsi bi se zbrali, da bi ga sprejeli, tudi Knut, in igrarali bi komedijo zaskrbljene družine, ki bi rada napravila konec nesmiselnim sumom in dvomom svojega dragega bolnika. Za Gridelko ali kdor koli že bi stopil k meni že opozorjen na mojo brezumnost. Kaj bi mu mogel tedaj reči? Da mi je neka starka, ki nihče noče vedeti zanjo, dejala, da nisem Gordy Friend, in da je pozabila robec pri meni? Da mislim, da so ubili gospoda Frienda in da hočejo krivdo zvaliti name?
Kaj bi s tem dosegel pri kakem drugem zdravniku? Postali bi še bolj oppezni in nič več. Ne, nobene možnosti nisem imal, da

bi jih prekanil. Moral sem se pretvarjati in zato sem moral popustiti. To je bilo edino sredstvo, ki sem ga še imel, in moral sem ga uporabiti z vso skrbnostjo.
- Stvari jemljete vse preveč tragično, - sem dejal. - Saj mi ni potreben noben drug zdravnik. Včeraj sem imel vtis, da nisem Gordy Friend, toda Knut mi je tako dobro pojasnil ta nenavadni pojav, da sem zdaj čisto brez skrbi.
- Dragi, - se je vzdostila gospa Friend.
- Ste pripricani o tem, kar govorite? - je Knut počasi in s poudarkom postavil besedo za besedo. - To je zelo važno za vas. Od tega je odvisno, ali boste ozdravili.
- Res je, res, - sem nabral kar se da otroški nasmeh okoli usten in skenil prste. - Navsezadnje ste ozdravili mojega očeta, kakor zdravite zdaj mene, in bilo bi nespametno, če se ne bi zanesel na hitnega zdravnika.
Rekel sem to, da bi zvedel, ali je Knut zdravil starega gospoda Frienda. Friendova se je ujeta v zanko.
- Drago moje dete, tvojega očeta je zdravil stari doktor Leland. To je dober človek, a nekam neodločen in starinski. Če hočeš, ga lahko vidiš, čeprav se mi zdi, da Knuta boljše razumeš.
- Seveda, - sem odgovoril, - pri Knutu ostanem na vsak način.
Torej je stari Friend zaupal doktorju Lelandu, ki je tudi podpisal dokument o njegovi smrti. To je bilo dejstvo, spričo katerega sem prišel do zaključka, da je v tej stvari vse v redu. Cutil sem se pomirjenega. Knut je igral nemara neko vlogo v zaroti, toda Leland ne. Vsaj zdelo se mi je, da je bilo tako.
Ozrl sem se v Knuta, da bi dognal, kako je sprejel mojo kaptulacijo, in zdelo se mi je, da je ostal popolnoma miran.

- Pravzaprav mislim, - je Kraft tako mirno povzel, - da bi vas bilo treba spraviti iz te neznosne sobe. Zdad imamo stol na kolescih in Yun vas lahko prevaža po hiši. A najprej bi rad, da se odpočitete, da zberete moči.
- Mislim, da bi mi dali nemara tableto za pomirjenje, - je pristavila gospa Friend.
- Ne, prinesel sem nekaj boljšega, da bo mirno in trdno zaspal.
Iz majhne skatlice je vzel tableto in mi jo dal, gospa Friendova pa mi je nalila kozarec vode.
Ko bi ne vzel tablete, bi se spet zbudil njih sum in bi bil ob neznatno prednost, ki sem jo pravkar dosegel.
Nekakšna omedlevica me je iznenada vsega prevzela. Toda misel se mi je izostrila in moj položaj se mi je zazdel povsem jasan. Bila je v meni neka praznina, kar je zadevalo moje nekdanje življenje, sedanjost pa je bila lepa in prav nič skrivnostna.
Zmagal sem torej v prvem krogu, ker sem jih prepričal, da sem pomirjen. Če bi se mi sedaj posrečilo pridobiti Nettie, da bi mi pripeljala Emo ali da bi mi sama povedala, kaj vse ji je Ema pravila... Vse bi mi lahko vzeli, a Nettie za nobeno ceno. Nettie je bila moja edina rešitev.
Ko sem se zbudil, sem se sijajno počutil. Ura na nočni omariči je kazala eno. Skozi odprti okni je vela sveža sapa in valovila zavese. Z vrta je dišalo po zelenju. Za hip sem si zaželel Selene, ki bi spadala v to vdušje. Selena in čisto zlato njenih las...
Toda ura je bila ena in čas za malico je bil že davno minil. In malico bi morala prinesiti Nettie. Čakal sem četrto ure. Tedaj je pladenj z jedjo prinesla Selena.
- Boš jedel?

BRALCI NAM PIŠEJO
Bomo to dovolili ali storili potrebne ukrepe?

Dravinska dolina se je znašla pod snežno odejo ter si tako pridobila svoj čas letnega počitka.
Da, res je, dolina Dravinje počiva, toda njena majhna reka nadaljuje svoje pesem. Sedaj, ko dolina počiva, v njej počiva tudi mirno človeško življenje. Ni strahu in ne bojazni, da bi jih vznemirila čez noč narasla voda reka Dravinje. Drugo pesem pa zapoje Dravinja v spomladanskih dneh, ko si utirajo svojo hitro pot po gričevju Baškega pogorja škododejni hudourniki. Nastale poplave v dolini Dravinje niso redke, saj večkrat na leto ogrožajo kmečkega gospodarja, ozialo njegova polja, ki so povsod stisnjena ob skrajno obalo same reke Dravinje. Pogosto prestopi bregove in tako iz leta v leto povzroča gospodarstvu ogromno škodo, ki je pravzaprav neprecenljiva. Vse to narekuje nujno in čimprejšnjo regulacijo Dravinje. Moram povedati, da so o tem že mnogo razpravljali v preteklosti in sedanjosti, od kod začetni in kako zagotoviti prepotrebno finančna sredstva za izvedbo teh del na področju regulacije.
Mislim, da je sedaj dovolj časa za takšno razmišljanje in načrte. Sodelovati bodo morali neposredno za zainteresirani kmečki gospodarji in karkršniški obliki, kajti prva korist takšnega dela je za nje.
Neposredno zainteresirani, razpravljajte o tem vprašanju na zborih volivcev, predlagajte vse načrte in izrazite vašo pripravljenost, da boste sodelovali pri izvedbi tako koristnega dela, saj gre za vaše osebno korist, da o drugih koristnih stvareh za vaše gospodarstvo ne govorimo. D. M.

Smrtna nezgoda otroka

Prometnih nezgod, pri katerih so soudeleženi otroci, je na naših cestah še vedno vse preveč. Največ teh se pripetijo v mestih in drugih naseljenih krajih. Od skupnega števila okoli 200 nezgod, ki jih v minulnem letu, odpade večji del na ljubljanski okraj. Nekoliko manj jih je bilo v koprskem in mariborskem, a najmanj v kočevskem okraju. Do tovrstnih nezgod pride v glavnem po krivdi otrok samega. Skoraj polovica pa se jih je pripetilo, ker so otroci iznenada prečkali cesto. Zaradi igranja na cestah ali ob njih je vse manj nezgod. Vsekakor je k temu pripomogla učinkovita prometna vzgoja mladine po šolah, saj je bilo samo v minulnem letu za otroke po šolah okrog 8000 predavanj in prometnih krožkov, ki so jih imeli učitelji in profesorji, zlasti pa prometno-varnostni uslužbenec.
V ponedeljek otrok polne je vozil po Ulici heroja Staneza v Mariboru s tovornjakom poklicni voznik Karl Pehar. Vozil je z zmanjšano hitrostjo, kolikor kolj je bil približeval Tomšičevi ulici, kjer je zaradi ograde preglednost pomankljiva. Tedaj pa je iznenada priteklo od hiše otrok Vlado Cimerman naravnost na cesto in pred tovornjak. Voznik je opazil otroka v zadnjem trenutku in takoj močno zavril vozilo. Otroku je tedaj še na vso smoto spodrsnilo, da je padel naravnost pod prednje desno kolo tovornjaka, ki mu je zdrobil prsni koš in je bil na mestu mrtev. Zalosten primer nezgode naš bi resen opomin staršem, ki še vedno premalo pazijo na svoje mladike. Vsem predavateljem pa naj bo ta nezgoda v opomin, da treba otroke opozarjati na previdno prečkanje cest, kar, upajamo, da bo prav tako vplivalo na nje kot uspešna predavanja o igranju otrok na cestah, ki je še nekaj let nazaj zahtevalo toliko nedolžnih žrtve.

Predavanja

Botanični večer bo v petek, dne 11. januarja ob 20. uri v Botaničnem inštitutu. Referat: Dr. Radovan Domac (Zagreb): Zanimivosti flore in vegetacije primorskih melišč Biokova. Vabiljeni!

Drustvo muzealcev in konservatorjev

Drustvo muzealcev in konservatorjev LMS vsab svojo šlane in ostalo obelinstvo na predavanju dr. J. Kastelica, ravnatelja Narodnega muzeja, o temi: »Nekaj vtisov s svetovne konferencie v Zenevici. Predavanje, ki bo spremljano s sklopičnimi slikami, bo v petek, dne 11. januarja ob 17. uri v knjižnici Narodnega muzeja v Ljubljani, vhod s Prešernove ceste.

Drustvo ekonomistov v Ljubljani

Drustvo ekonomistov v Ljubljani, sekcija za ekonomiko podjetij, priredi v petek, 11. januarja ob 17. uri v prostorih Ekonomske fakultete, Gregorčičeva 27, predavanje tovariša Franja Periča, direktorja Inštituta za organizacijo podjetij: »Vloga in pomen gospodarskih svetovalcev za gospodarstvo«. Vljudno vabimo vse, ki jih ta tema predavanja zanima.

Koncerti

Koncertni večer absolventov AG, pianista Iva Levantica (razred prof. Antona Ravnika) in violončelista Vlada Požarja (razred prof. Cende Sedlbauerja), bo nočjo ob 20.15 v Filharmoniji. Sodeluje pianistka Tanja Strukičeva. Sporedi, ki veljajo kot vstopnice, so na razpolago dopolne v pisarni AG, Gosposka 8-1, in od 19.30 dalje pri blagajni Filharmonije.
Koncertna direktorja prosi vse zainteresirane, ki imajo rezervirane sedelce za sobotni solistični koncert pianistke Brucholierje, da prevzamejo rezervirane vstopnice najkasneje do petka ob 12.30. V soboto ob 10 bodo vse neprevzete vstopnice oddane drugim zainteresentom.

Gledališča

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA
Cetrtek, 10. januarja ob 20: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentfiorjanske. Abonma E. (Jacinta - Duša Počkajeva).
Petek, 11. januarja ob 19.30: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentfiorjanske. Abonma red Petek II, popoldanski (Jacinta D. Počkajeva k. g.); ob 20: Molière: »Sola za moža«. »Zsiljena ženitev«. Abonma red S.
Sobota, 12. januarja ob 20: B. Kref: »Krajski komedijanti. Izven in za podelželje.
Nedelja, 13. januarja ob 15: Moder-Ajčić: »Janko in Metka. Izven in za podelželje; ob 20: Molière: »Sola za moža«. »Zsiljena ženitev«. Izven in za podelželje.
OPERA
Cetrtek, 10. januarja ob 19.30: Svara: »Kleopatrac. Abonma B.

DNEVNE NOVICE

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA ZA NUJNE PRIMERE
Zdravstveni dom Center — od 6. do 12. januarja — nočna dežurna od 21-7. nedeljska dežurna od 7-21: dr. Podobnik, Miklošičeva cesta 20, telefon 23-081. dr. Vrblca, Komenskega 22, telefon 31-361.
Zdravstveni dom Bežigrad — od 6. do 12. januarja — nočna dežurna od 20-6: dr. Orel Vladimir, Titova 71, telefon 32-380.
Zdravstveni dom Šiška — od 6. do 12. januarja — dr. Jezeršek Pavle, Cernetova 31, telefon 21-131.
Zdravstveni dom Vič — od 5. do 12. januarja — nočna dežurna služba od 20-6: Rimska cesta 51, tel. 21-797.
Zdravstveni dom Moste — od 7. do 12. januarja — nočna dežurna služba od 21-6: Krekova ul. 5, telefon 31-359.
Zdravstveni dom Rudnik — od 5. do 11. januarja: dr. Leskovic, Lžanska cesta 3, telefon 20-167.
Zdravstveni dom Šentvid — od 5. do 15. januarja: telefon 27-31.

Zdravstveni fond Univerze in Visokih šol v Ljubljani javlja studentom, da bo v času od 15. do 28. januarja 1957 fluorografirani pljuč in besežiranje, in sicer v Farmovih 35 v dvorani Podjetja za popravilo železniških vozov in strojev. Točen razpored je objavljen na oglasnih deskah dekanatov. Udeležba je za vse redne študente obvezna.

Dekanat Medicinske fakultete v Ljubljani obvešča, da se obramba doktorske disertacije tov. dr. Iva Raišpa, ki je bila napovedana za 11. t. m. ob 11. uri, odgodi za nedoločeno čas zaradi nenadnih tehničnih ovir.
Gostovanje Totega teatra v Ljubljani, v nedeljo, 13. januarja, bo gostoval v Ljubljani v dvorani Slovenske filharmonije mariborski Toti teater z novim sporedom št. 7. Predstave ob 18 in 20. Vstopnice od 80 do 150 dinarjev pri blagajni dvorane Slovenske filharmonije. Pri vseh predstavah lepe nagrade.
90 % madežev na obleki je mastnih. FLEX čisti vse madeže masti, olja, znoj itd. FLEX moraš imeti doma in na poti.

Mariborske vesti

DEŽURNA LEKARNA
Cetrtek, dne 10. januarja: lekarna »Studenti«, Gorkgega ulica 18.
Petek, dne 11. januarja: lekarna »Center«, Gosposka ulica 12.
SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Cetrtek, 10. januarja ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«. Red LMS-4.
Petek, 11. januarja ob 19.30: Fabbri: »Zapeljivec«. Red ZIS.

Mariborske vesti

DEŽURNA LEKARNA
Cetrtek, dne 10. januarja: lekarna »Studenti«, Gorkgega ulica 18.
Petek, dne 11. januarja: lekarna »Center«, Gosposka ulica 12.
SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Cetrtek, 10. januarja ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«. Red LMS-4.
Petek, 11. januarja ob 19.30: Fabbri: »Zapeljivec«. Red ZIS.

Gledališča

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA
Cetrtek, 10. januarja ob 20: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentfiorjanske. Abonma E. (Jacinta - Duša Počkajeva).
Petek, 11. januarja ob 19.30: Cankar: »Pohujšanje v dolini šentfiorjanske. Abonma red Petek II, popoldanski (Jacinta D. Počkajeva k. g.); ob 20: Molière: »Sola za moža«. »Zsiljena ženitev«. Abonma red S.
Sobota, 12. januarja ob 20: B. Kref: »Krajski komedijanti. Izven in za podelželje.
Nedelja, 13. januarja ob 15: Moder-Ajčić: »Janko in Metka. Izven in za podelželje; ob 20: Molière: »Sola za moža«. »Zsiljena ženitev«. Izven in za podelželje.

Mariborske vesti

DEŽURNA LEKARNA
Cetrtek, dne 10. januarja: lekarna »Studenti«, Gorkgega ulica 18.
Petek, dne 11. januarja: lekarna »Center«, Gosposka ulica 12.
SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Cetrtek, 10. januarja ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«. Red LMS-4.
Petek, 11. januarja ob 19.30: Fabbri: »Zapeljivec«. Red ZIS.

Cetrtek, 17. januarja ob 20: Shakespear: »Macbeth«. Premiera. Premierski abonma.
Petek, 18. januarja ob 20: N. R. Nash: »Vremenar«. Gostovanje v Radečah.
Sobota, 19. januarja ob 20: Shakespear: »Macbeth«. Red sobota.
Nedelja, 20. januarja ob 15.30: Shakespear: »Macbeth«. Red nedelja.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Cetrtek, 10. januarja ob 20.30: Bartolite-Grčdy: »Pera. Abonma GSS. Vstopnice so tudi v prodaji.
Petek, 11. januarja ob 20: A. Camus: »Pravični ljudje«. Abonma LMS III.
Sobota, 12. januarja ob 20: Gorki: »Malomeščani. Izven.
Nedelja, 13. januarja ob 15: Golla: »Srce igračke. Izven. Popoldanska predstava za Osnovno šolo Barje.
Sobota, 12. januarja ob 17: Tauffer: »Novy: »Moja in živali; ob 20.30: Milčičski: »Zvezdica Zaspanska. Za odrasle.
Nedelja, 13. januarja ob 11: F. Bevk: »Lenuh Polcuh; ob 15: J. Malik: »Zogica Marogica.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
Levstikov (Sentskopski) trg 2
Cetrtek, 10. januarja ob 17: J. Malik: »Zogica Marogica.
Petek, 11. januarja ob 15.30: Milčičski: »Zvezdica Zaspanska, Zaključena predstava za Osnovno šolo Barje.
Sobota, 12. januarja ob 17: Tauffer: »Novy: »Moja in živali; ob 20.30: Milčičski: »Zvezdica Zaspanska. Za odrasle.
Nedelja, 13. januarja ob 11: F. Bevk: »Lenuh Polcuh; ob 15: J. Malik: »Zogica Marogica.

IZ ZALCA

Angleški film: »Razdvojeno srce«. Predstava ob 19.30. V glavni vlogi Yvonne Mitchell.
Z JESENIC IN OKOLICE
Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Milan Ceh, Cesta maršala Tita.
KINO
»RADIO: Ameriški barvni film: »Klič M. za umore. Predstavi ob 18 in 20. V petek isti spored — zadnjič.
»PLAVZ: Ameriški barvni film: »Velika noč Gasanove. Predstavi ob 18 in 20. V petek isti spored — zadnjič.
»DOJZE - MOJSTRANA: Francoski barvni film: »Luzerja Borja. — V glavni vlogi Martine Carol. Pedro Armendariz in Massimo Serato. Predstava ob 19. Danes zadnjič. Mladini pod 16 leti vstop prepovedan.

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
Petek, 11. januarja ob 20: Sofoklej: »Lisistrata. Premiera. Izven.
Nedelja, 13. januarja ob 19: Sofoklej: »Lisistrata. Izven in za podelželje.
KINO
»STORŽIČ: Italijanski barvni film: »Dekle z reke«. V glavni vlogi Sophia Loren, Gerard Oury in Lise Bourdin. Predstave ob 18, 18 in 20.
Z BLEDA
Jugoslovansko-nemški film: »Sotekas. Predstava ob 20. V glavni vlogi Katharine Meyberg, Ilja Džuvalekovič, Mariana Schenauer in Rolf Wanka.

IZ DOMZLA

Ameriški film: »Mesto iluzij«. Predstava ob 20. V glavni vlogi Lana Turner in Kirk Douglas.
IZ NOVEGA MESTA
»KRKA: Češka barvna risanka: »Cesarjev slavček.
DROBNI OGLASI
TRGOVSKI POTNIK z lastnim avtomobilom, dobro vpeljan v Srbijo, sprejme zastopstvo. Prost s 1. februarjem 1957. Ponudbe pošljite v Upravo »Borbe« Zagreb pod št. 46.
TAJNICA z večletno izkušnjo praktično (import-eksport), išče službo s 1. februarjem zaradi preselitve. — Perfektno znanje nemščine, slovenščine, arborhvaščine, strojevaštva, knjigovodstva, nemške stenografije, pasivno angleščine in francoščine. Takojšnje ponudbe pod »Izuzemka« v upravo LP. — 459
KURJACA, honorarno, lahko upokojenec, sprejme Angora, Ljubljana, Emonka 2. — 75
UGODNO PRODAJAM predpokoje za štednjo kurjave, mizico in 3 stole (bosanski slog) in lestenec (6 žarnic), starinski Naslov v upravi LP. 329
SLUŽBO DOBI mlajša gospodinja pomočnica ljubitelja otrok, pri družini v Ljubljani, Plača in hrana dobra. Nastop takoj. Naslov v upr. »Ljudske pravice«. — 327
LEPO SONČNO SOBO z balkonom in posebnim vhomom ter s souporabo kopačnice in drvarnice, v centru Ljubljane, zamenjan za sobo in kuhinjo ali večjo sobo kjerkoli v Ljubljani. Naslov v upravi LP. 328

ZAHVALA

Ob prerani smrti ljubljene in nenadomestljivega moža, ateka, sina, brata
Franca Škorjanca
se najtopleje zahvaljujemo številnemu občinstvu Trbovelj, Hrastnika in Zagorja, pevskemu zboru Slavček, Društvu učiteljev in profesorjev, njegovim stanovskim tovarišem, predvojaškemu centru, sindikatu, tabornikom, TVD Partizan Trbovlje, rudarskim valencem, OK LMS, ZB, SZDL, OLO, OLB, Obk LMS Trbovlje, Hrastnik in Zagorje, ZK, Elektrarni in Rudniku Trbovlje. Prav posebna hvala njegovim osebnim prijateljem, ki so poskrbeli za tako lep pogreb. Iskrena hvala tov. Jožetu Kortniku, Viliju Zupančiču, Antonu Kuvavici in drugim prijateljem, ki so nas tolažili in nam priskočili na pomoč.
Trbovlje, 8. januarja 1957.
Globoko žalujući: žena Betka, sinq Dušan, mati, oče, brat in sestre z družinami in družina Verdad.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
Cetrtek, 10. januarja ob 18: Molière: »Tartuffe. Red LMS-3; ob 20: Molière: »Tartuffe. Red A in izven.
KINO
»MESTNI KINO: Ameriški film: »Darilo na vrvič. V glavni vlogi Farley Granger in Shelly Winters.
IZ MURSKE SOBOTE
KINO
»PARK: Francoski film: »Nad tridesetim nadstropjem. Predstava ob 20.
CELJSKE VESTI
CELJSKO GLEDALIŠČE
Petek, 11. januarja ob 20: N. R. Nash: »Vremenar«. Gostovanje v Laškem.
Sobota, 12. januarja ob 19. 15 in 20: Akademija akademskih folklorne skupine »France Marolt« iz Ljubljane.
Nedelja, 13. januarja ob 14: N. R. Nash: »Vremenar«. Gostovanje v Topolnem.
Torek, 15. januarja ob 20: Jerzi Lutowski: »Dežurna služba. Gostovanje v Velenju.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO KINO »KOMUNA«

»CARMEN JONES«

Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Dorothy Dandridge in Hary Belafonte. Prodaja vstopnic od 9.30—11 ter od 14 dalje

KINO »ŠISKA« Ameriški barvni film

»NEŽNA PESEM«
V glavni vlogi Joan Crawford in Michael Wilding. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje

KINO »TRIGLAV« Italijanski film

»Oprosti mi«
V glavni vlogi Raf Valone, Antonela Luaidi in Tamara Les. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »LITOSTROJ« Ital. film; »Kruh, ljubezen in ljubosumje. V glavni vlogi Gina Lollobrigida in Vittorio de Sica. Predstavi ob 18 in 20. — Prodaja vstopnic ure pred pričetkom prve predstave. »DELAVSKI DOM: Amer. barvni film: »Trobentne opoldne.

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

Upravni odbor Zdravstvenega doma v Crnomlju razpisuje naslednji delovni mesti za:
splošnega zdravnika in dentista
Pogoji: ustrezna šolska kvalifikacija ter opravljen strokovni izpit. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Osnovna plača po uredbi, dopolnilna po dogovoru. Družinsko stanovanje v novem bloku takoj vseljivo.

Upravni odbor gospodarske organizacije Tovarne igel v Kobaridu razpisuje mesto
RAČUNOVODJE
POGOJI: srednja ekonomska šola in 5 let prakse v računovodstvu, ali srednja šola in 10 let prakse
Ponudbe s opisom dosedanjega dela je poslati do 28. januarja 1957 na Upravni odbor Tovarne igel v Kobaridu 11

KMETIJSKA ZADRUGA KRESNICE RAZPISUJE
MESTO UPRAVNIKA
POGOJI: kmetijski tehnik z najmanj triletno prakso v združnem delu, ali da je že bil v službi upravnika zadruge
Nastop takoj ali po dogovoru. Plača po dogovoru.
Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in kratkim življenjepisom pošljite na naslov KZ Kresnice. 69

Oglase ZA VSE IZDAJE »BORBE« SPREJEMAJO PODRUŽNICE IN UPRAVA »LJUDSKE PRAVICE«

Da je le KUPČIJA

Lažna propaganda zahodnonemških tovarnarjev mila

Ze več tednov razpravljajo v bonnskem parlamentu o usodi »Zveznega zdravstvenega muzeja« v Kölnu; notranji minister in še nekateri člani vlade so napadli to ustanovo in zahtevali, naj muzeju takoj odvzamejo sleherni finančno pomoč, ki jo je doslej dobival iz proračuna.

Uprava tega muzeja je zapletena v tako imenovano »afero z milom«, ki bi bila skoraj kompromitirala več zelo visokih političnih osebnosti zahodnonemške vlade in ki so o njej v zadnjem času obširno razpravljali tako v tisku kakor v parlamentu.

V Nemčiji divja v zadnjih nekaj letih zelo hūd konkurenčni boj med tovarnami mila in sredstev za pranje. Vsako leto pride

na tržišče več naravnih mil, ki bolj in bolj izpodrivajo umetna mila in prejšnje tovarniške izdelke. Ko je pred dvema letoma zavzel boj za tržišče zelo ostre oblike, so ustanovili zvezo izdelovalcev mila, ki naj bi razdelila interese, vendar pa je bila ta zveza le kratkotrajna in se je boj za trg razplamtel z novo močjo.

Ko s pogodbo ni bilo mogoče ničesar doseči, so nemški tovarnarji sprejeli nasvet svojih ameriških kolegov: treba je povečati potrošnjo mila, pa bo nastal tudi promet! V ta namen so ustanovili skupno blagajno in dali na razpolago denarna sredstva za široko propagandno akcijo, ki naj bi povečala porabo mila v Zahodni Nemčiji. Najprej so posneli reklamni film z naslovom »Umazanček«, zatem pa so začeli razširjati gesla o »strahovitem poslabšanju higienskih razmer v

Nemčiji«, ki so jih podprli z najrazličnejšimi, seveda zlaganimi statističnimi podatki.

Pri tem so trdili, da povprečni Nemec sicer posveča svoji obleki precejšnjo pozornost, vendar pa je tisto, kar nosi pod obleko, škandalozno umazano. Neko hamburško podjetje je šlo pri dokazovanju te trditve celo tako daleč, da je začelo spraševati mestne bolnišnice o perilu bolnikov, ki so prihajali na zdravljenje. In tudi po teh podatkih je bilo higiensko stanje »katastrofalno«.

Vse te propagande pa niso vodili reklamni oddelki tovarn mila, marveč že omenjeni Zdravstveni muzej v Kölnu, ki je pač bil uradna avtoriteta za takšno akcijo. Zdaj so odkrili, da so tovarnarji dali direktorju muzeja na razpolago 25.000 mark za pripravo velikih tiskovnih konferenc pod pokroviteljstvom muzeja. Teh tiskovnih konferenc se je udeleževalo včasih tudi nad 120 nemških časnika, ki so jim sporočali uradne statistične podatke o »strašanskih umazanijah v Nemčiji«.

Kmalu zatem je uspelo voditeljem muzeja, da je sam predsednik republike Heuss prevzel pokroviteljstvo nad posebnim »odborom«, in že je bilo objavljeno, da bodo on in še nekateri člani vlade prišli na otvoritev »razstave o nemški umazaniji«.

Namesto članov vlade so poslali iz Bonna v Wiesbaden nekaj agentov, ki jim je hitro uspelo zbrati nadaljnje podatke o tej veliki akciji, ki bi bila skoraj uspešna. No, in pred dnevi je bonnski parlament sklenil odvzeti muzeju v Kölnu vsa proračunska sredstva in v najkrajšem času izmenjati muzejsko vodstvo.

Japonski svinčniki

Japonska je že dolgo med največjimi proizvajalci svinčnikov na svetu. Lanska proizvodnja svinčnikov v tej državi je znašala nad šest in pol milijona »grosov« (kar pomeni 12 ducatov ali 144 kosov), največji izvoz svinčnikov pa so dosegli leta 1950, ko so izvozili 2,7 milijona »grosov«. Najbolj nevaren konkurent Japonske na tem področju so ZDA, za njimi pa Zahodna Nemčija.

Industrijska proizvodnja svinčnikov se je začela na Japonskem leta 1886, vendar so okoli 40% domače potrošnje morali uvažati iz tujine vse do prvih let razdobja Taiši od leta 1912 do 1926. Med prvo svetovno vojno, ko svinčnikov ni bilo mogoče izvažati, je japonska industrija svinčnikov tako napredovala, da je ne le zadostila vsem domačim potrebam, marveč že začela proizvajati tudi za izvoz.

Na Japonskem je 75 tovarn, ki izdelujejo svinčnike, od tega je 46 delniških podjetij, 29 pa je samostojnih podjetnikov. Med vsemi temi izdelujejo v 17 tovarnah končne izdelke, v 22 tovarnah samo lesene dele, 21 podjetij se ukvarja z barvanjem in sestavljanjem, v 10 tovarnah pa pripravljajo grafit za svinčnike.

Zaradi zelo hude konkurence pri dobivanju narobit iz tujine se je izvoz svinčnikov iz Japonske posebno močno zmanjšal l. 1953, zato so japonske tovarne svinčnikov začele izdelovati svinčnike izredne kakovosti; uvedle so vrsto izboljšav in že v kratkem je izvoz iznova naraščal. Lani je japonska industrija svinčnikov tudi v izvozu spet zavzela prvo mesto na svetu.

Bi kdo dejal, da so se Angleži spravili za letošnje silvestrovanje celo nad labode — novoletna gos je tam že star običaj — pa ni tako, kajti v minulih nekaj dneh je na Temzi poginilo okoli 100 za ta del Anglije tako značilnih labodov, ker se je pri Batterseaju potopila 200-tonska rečna cisternska ladja in se je nafta razlila po reki. Posnetek kaže laboda, ki so ga prinesli na veterinarsko postajo, da bi mu s kemičnim sredstvom sprali nafto, ki je tako njemu kakor stotinam drugih zlepla perje.

Enotirna železnica v Sao Paulu

Prvo enotirno železnico gradijo v Braziliji. Dolga bo 100 km, gradbeni stroški pa bodo znašali okoli 50 milijard dinarjev. Pravo, da bodo progo izročili prometu čez šest let.

Angleži so znani kot navdušeni navijači in sodelavci na konjskih dirkah, zato ni preveč ne-navaden prizor, ki ga kaže naš posnetek: lastnik jahalnega konja osebno pelje svojega ljubljena na dirkališče.

Drobne ZANIMIVOSTI

NAVELICAL SE JE BENCINA

V Stockholmu se je domiselni tat navdjal na bencin avtomobilista Erika Ahlunda, za to je kaj pogosto obiskoval njegovo garažo. Ko je Ahland opazil, da mu zmanjkuje bencin, je namestil v garažo posebno mrežo za lov tatov in fotografsko kamero, ki naj bi ga med »poslom« fotografirala. Ko se je potem neznanec znova pojavil v garaži, se ni ujel v zanko in se tudi ni več zanimal za bencin, marveč je tokrat izmaknil — fotografsko kamero, ki je prežala nanj!

OBLEKA ZA VSE ŽIVLENJE

Neki Joseph Hadu je pred kratkim razstavil v Parizu različne tkanine, ki jih je prej namočil v posebno raztopino silikozne; to jim je dalo izredno trpežnost. Silikozna naprava vlakna še trdnjša in bolj prožna. Obleka iz tako pripravljene tkanine traja po zatrtjevanju iznajditelja vse življenje. Francoska armada je že oblikovala leto vojakov v supno, ki je bilo pripravljeno v silikozni, da bi tako preizkusila novi izum, poštna uprava pa je naročila pri Haduju 250.000 poštnih vreč iz silikozne tkanine.

KACE USMRILE 300 LJUDI

Nedavna katastrofalna poplava v avstralski državi Novi Južni Valles je pregnala iz skrivališč mnogo strupenih kač, ki so zapadle prebivalstvu mesteca Dubo. Nesreča je hotela, da v tem mestu niso imeli na zalogi dovolj zdravil proti pikju strupenjač. Preden jim je uspelo prepeljati v mesto dovolj kačjega seruma, je padlo to pomanjkljivost z življenjem nad 300 ljudi.

ČOKOLADA Z GOVEDINO

Inštitut za študij prehrane v Chicagu je pred kratkim izročil v prodajo novo živilo z visoko kalorično vrednostjo. Gre za kaj nenavadno jed, ki jo izdelujejo tako, da slijejo goveje meso z zmelitim kokosovim orehom, temu dodajo precej sladkorja, zatem pa različno oblikovane kose polijejo z debelo plastjo čokolade. Okus je mešanica je huj zelo pikanten, red je izredno redina, ohrani pa se pri navadni temperaturi delj časa kakor običajne mesne jedi.

ZARADI POLJUBA

Univerza v Lisboni bo umaknila svoj sklep, po katerem naj bi angleški kraljica Elizabeti II. podelila častni doktorat, ko bo februarja letos obiskala Portugalsko. Prvotni načrt so zavrgli zato, ker predpisujejo stolisna pravila tega visokega znanstvenega zavoda, da morajo vse nove doktorje poljubiti na obe lici vsi kratki promovirani doktorji.

DETEKTIV — TAT

Velike blagovne hiše povsod po svetu imajo svoje privatne detektive, ki pazijo na sumljive kupce, da ne bi odnesli blaga, ki ga niso plačali. Toda 39-letni Frederic John Straw, ki je bil celo šef detektivov neke velike londonske blagovne hiše, je bolj pazil nase in si na vse kripilje prizadeval, da bi njega samega ne zalotili pri kraji. Kljub temu so ga ujeli in hkrati ugotovili, da je večkrat odnašal iz trgovine različna oblačila in obutev.

ZA POCASNEJŠO VOZNIJO

Odhod za promet pri zahodnonemškem parlamentu je soglasno sprejel novo uredbo, po kateri smejo voziti avtomobili in druga motorna vozila skoz tvas največ s hitrostjo 50 km. Izen navječ smejo voziti tovarnjaki in avtobusi brez prikolic 80, tisti s prikolicami pa 60 km na uro. Za osebne avtomobile in motorna kolesa ni izven naselij nobenih omejitev.

NOVA LEZIŠČA URANOVE RUDE

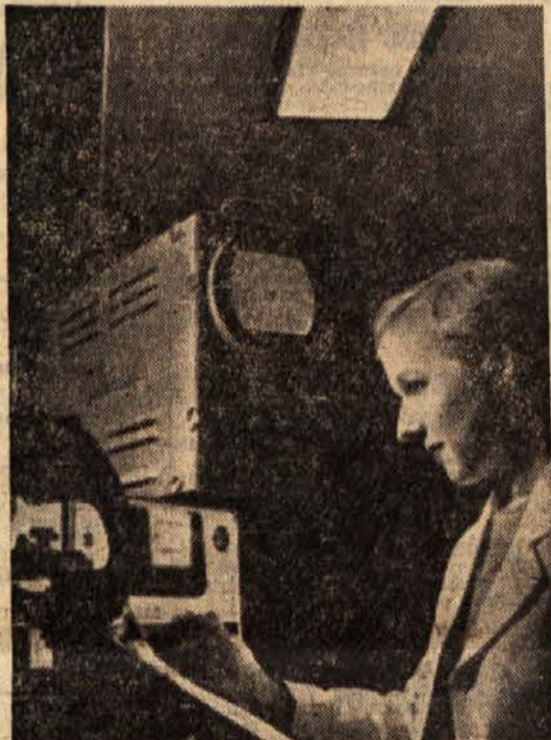
V okolici Frankenberg v severnem Hessen so že dlje časa ugotavljali ležišča uranove rude. Nedavno so odkrili največjo bogata ležišča v bakrovih skriljavcih nedaleč od omenjenega kraja.

PROIZVODNJA IGRALNIH KART

Dnevna proizvodnja nemške tovarne igralnih kart v Stuttgartu znaša 25.000 zavlikov, to pa je komaj 60 odstotkov skupne nemške proizvodnje igralnih kart, ki znaša letno šest milijonov. Lani je prejelo zahodnonemsko finančno ministrstvo za 1,6 milijona mark plačanih taks.

Elektroni in krvna telesa

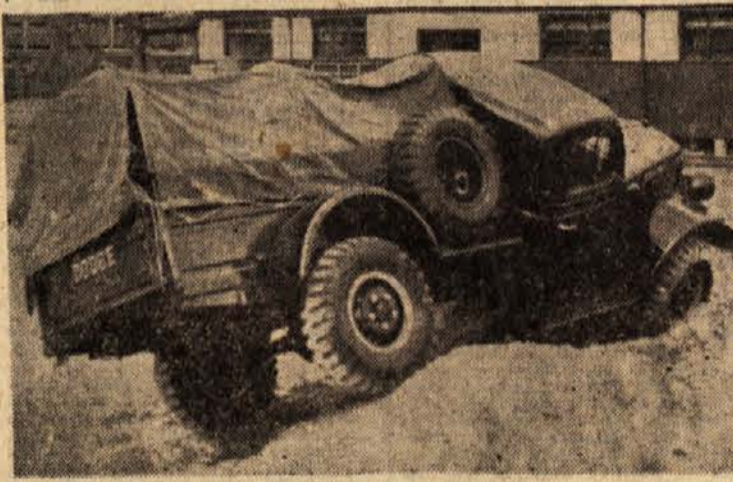
Z združitvijo »elektronskih možganov« in televizijskega očesa so dobili laboratorijskega »tehnika«, ki pri številu krvnih teles prekosi vsakega specialista. V aparatni je televizijska kamera, ki pošilja električne utripe v elektronski računski stroj. Strokovnjaki napovedujejo »sanguinometru« — tako se imenuje novi aparat — široko uporabnost v raziskovalnih in drugih laboratorijih.

PLAZILEC S TREMI OČESI

Veliki živalski vrt v Kjōbenhavnu je prejel pred kratkim z Nove Zelandije nenavadnega plazilca z imenom tuatara, o katerem so strokovnjaki domnevali, da je že zdavnaj izumrl. Tuatara je prednik velikega plazilca, ki je živel pred 200 milijoni let na zemlji. Sedanja tuatara je dolga približno meter in pol in prav nič nevarna, po zunanosti pa je podobna kuščarju v debelem oklepu. Na čelu ima tretje oko, ki je pri vseh poznejših živalih odmrlo in zakrnelo. Antropologi so mnenja, da je pri človeku rdeče telesa na nekem zavojju med obema deloma možganov ostanek takega tretjega očesa. Tuatara so se obdržale samo na nekaterih skalnatih otočjih okoli Nove Zelandije in jih niti na Novi Zelandiji ni več, ker so jih tam uničile podgane.

Najnovejši model tovornjaka znamke »Dodge« je konstruiran tako, da pelje »čez drn in strne«. Zaradi vrtiljive spojke med kabino in prikolico lahko vozi ta avto tudi pa valovitem zemljišču in se bo zelo obnesel zlasti na velikih gradbiščih.

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ MILAN MAVER

187 Blisk je pognal konja, da je planil v divji skok. Fantje so poskakali na drveči voz in se oprjeli sode. Janez se je ozri nazaj: na cesti ni bilo nikogar več, parizani so izginitli v gozdu. Izva ovinka v daljavi za njimi se je prikazal italijanski vojaški kamion in naglo dohiteval njihov voz. Blisk je gnal konja, da je hrzajoč grizel uzde, in voz je skoraj letel po cesti.

188 Italijanski avto za njimi je zdaj vozil mimo kraja, kjer so bili nekaj minut pred tem predali svoj dragoceni tovor. Janez je razočarano zamrmral: »No, jaz sem pa mislil, da bodo udarili po...« Ni utegnil skloniti stavka — presekal mu ga je dolg rafal, ki se je oglasil iz gozda. Kamion je treščil v smreko ob cesti. Iz gozda so se vsule nanj ročne bombe in gosta toča svinčenk.

189 Blisk je ustavljal konja in fantje so napeto opazovali spopad na cesti. S kamiona so poskakali Italijani in se zagnali v gozd, ampak večina jih je obležala že na cesti, ostali pa v občestnem jarku. Se enkrat so se vsule mednje bombe, zaropotala je strojnica in zaprsketale puške, potem pa je streljanje potihnilo, nenadoma, kot se je bilo začelo. V občestnem jarku je goril razbiti kamion.